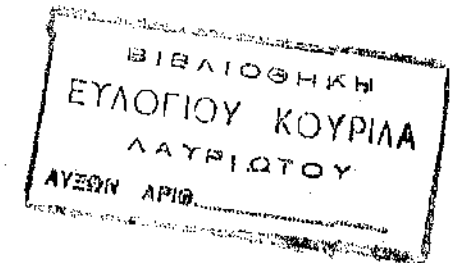

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

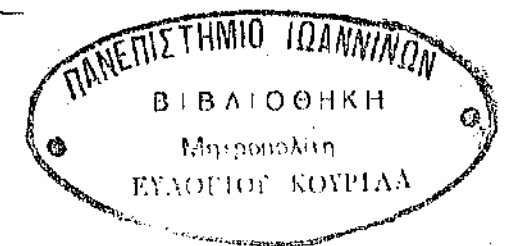
1883

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8

076.

ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΑΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της Έστιας: Όδου Άγγέλου, 9.

1883

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Η'

Συνδρομή ἑτησίᾳ ἐν Ἑλλάδι πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ τὸν ἰκονομικὸν ἰατροῦ ἔτους καὶ εἰς τὴν εἰρήνην. — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Ἀγγελοῦ

27 Φεβρουαρίου 1888

ΕΥΓΕΝΙΑ ΓΡΑΝΔΕ

[Μυθιστορία Ὀνορίου Βαλλζέκ. — Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου]

Βυζάντιον ἰδί σελ. 118.

Ἴνα μὴ διακόψωμεν τὴν σειράν τῶν ἐπελοπόντων γεγονότων ἐν τῇ οἰκίᾳ Γρανδέ, ἀναγκαῖον εἶνε νὰ ἐπισκοπήσωμεν ἐκ προκαταβολῆς τὰς ἐνεργείας, εἰς ἃς προέβη ὁ γέρον ἐν Παρισίοις διὰ μέσου τοῦ Δε Γρασέν.

Μετὰ ἓνα μῆνα ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ τραπεζίτου, ὁ Γρανδέ κατέειχε τίτλον εἰσοδήματος ἑκατὸν χιλιάδων λιβρῶν, ἀγορασθέντα πρὸς ὀγδοήκοντα τοὺς ἑκατόν. Αἱ πληροφορίες, ὅσας παρέσχε κατὰ τὸν θάνατόν του ἡ ἀπογραφή τῆς περιουσίας του, οὐδόλως διεσαφήμισαν τὰ μέσα, εἰς ἃ κατέφυγεν ἡ δυσπιστία του, ὅπως ἀντάλλαξεν πρὸς τὸν τίτλον αὐτὸν τὸ ἰσότημον χρῆμα. Ὁ συμβολαιογράφος Κρουῶ υπέλαβεν, ὅτι ἡ Ἀννέτα ὑπῆρξεν ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῆς τὸ πιστὸν ὄργανον τῆς μετακομίσεως τῶν χρημάτων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ ὑπερέτρια ἔλειπεν ἐπὶ πέντε ἡμέρας, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ἀπῆρχετο εἰς τὸ κτήμα νὰ τακτοποιήσῃ κάτι, ὡς ἂν ἦτο δυνατόν ν' ἀφήσῃ τὴν ὀγδοήκοντα τοὺς ἑκατόν.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ οἴκου Γουλιέλμου Γρανδέ, πᾶσαι τοῦ βυτοποιοῦ αἱ προσδοκίαι ἠλήθευσαν.

Παρὰ τῇ τραπεζῇ τῆς Γαλλίας ἀπόκεινται, ὡς γνωστόν, εἰδήσεις ἀκριβέσταται περὶ τῶν μεγάλων περιουσιῶν τῶν Παρισίων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν. Τὰ ὀνόματα τῶν Δε Γρασέν καὶ τοῦ Φελίξ Γρανδέ τῆς Σωμύρης ἦσαν γνωστότατα εἰς τὴν τραπεζάν καὶ ἀπήλαον τῆς ὑπολήψεως ἐκείνης, ἣν ἔχουσιν αἱ οἰκονομικαὶ ἐπιστημότητες, αἱ θεμελιούμεναι ἐπὶ ἀκινήτων κτημάτων ἐλευθέρων ὑποθήκης. Διὰ τοῦτο δὲ ἡ εἰς Παρισίους ἀφίξις τοῦ ἐκ Σωμύρης τραπεζίτου, ὅστις εἶχεν ἐπιφορτισθῆ νὰ ἐκκαθαρίσῃ ἐντὶμῶς, ὡς ἐλέγετο, τὰς δασοληφίας τοῦ οἴκου τοῦ ἐν Παρισίοις Γρανδέ, ἤρκεσεν ὅπως ἀπαλλάξῃ τοῦ αἰσχύος τῶν διαμαρτυρήσεων τὴν αἰαὴν τοῦ παρισινοῦ ἐμπόρου. Ἡ ἄρσις τῶν σφραγίδων ἐγένετο ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν δανειστῶν, ὁ δὲ συμβολαιογράφος τῆς οἰκογενείας προέβη ἐν τάξει

εἰς τὴν ἀπογραφήν τῆς κληρονομίας. Μετ' ἑλίγον ὁ Δε Γρασέν συνεκάλεσε τοὺς πιστωτάς, οἵτινες ὁμοφώνως ἐξέλεξαν μὲν ἐκκαθαριστὰς τὸν τραπεζίτην τῆς Σωμύρης καὶ Φραγκίσκον τινὰ Κόλλερ, διευθυντὴν πλουσίου οἴκου ἐκ τῶν σπουδαιότερων δανειστῶν, παρέσχον δ' εἰς αὐτοὺς πᾶσαν ἀναγκαίαν πληρεξουσιότητα, ὅπως σώσῃ τῆς τε οἰκογενείας τὴν τιμὴν καὶ τὰς πιστώσεις τῶν δανειστῶν. Ἡ πίστις, ἣς ἀπήλαυεν ὁ ἐν Σωμύρῃ Γρανδέ καὶ ἡ ἐλπίς ἣν ἐπέπνευσεν εἰς τοὺς δανειστάς, διὰ μέσου τοῦ Δε Γρασέν, κατέστησαν εὐχερεστέρας τὰς διαπραγματεύσεις. Οὐδεὶς τῶν πιστωτῶν ἐβράνη σκληροτραχηλὸς, ἀλλ' οὐδ' ἐσκέφη νὰ καταλύσῃ τὴν πίστωσιν αὐτοῦ εἰς τὴν μερίδα Κέρρη καὶ Ζημίαι. Πάντες ἔλεγον καθ'ἑαυτούς: ὁ Γρανδέ τῆς Σωμύρης θὰ πληρώσῃ.

Ἐξ μῆνες παρήλθον αὐτῶ. Οἱ παρισίνοι ἐπλήρωσαν τὰ κυκλοφοροῦντα γραμμάτια, καὶ τὰ ἐφόλλεττον ἐν τῷ μυθῷ τοῦ χαρτοφυλακίου των. Τοῦτο δὲ ἦτο τὸ πρῶτον ἀποτέλεσμα, εἰς ὃ ἐσκόπει ὁ γέρον βυτοποιοῦς.

Μετὰ ἓνα μῆνα ἀπὸ τῆς πρώτης συνελεύσεως τῶν δανειστῶν, οἱ δύο ἐκκαθαρισταὶ διένειμαν τεσσαράκοντα ἑπτὰ τοὺς ἑκατόν εἰς ἕκαστον πιστωτὴν. Τὸ ποσὸν δὲ τοῦτο παρήγαγεν ἡ πώλησις τῶν κτημάτων, πραγμάτων καὶ χρεωγράφων, ἕτινα ἀνήκον εἰς τὸν μακαρίτην Γρανδέ, γενομένη ἐν πάσῃ λεπτυλόγῳ ἀκριθείᾳ. Χρηστότης μεγίστη ἐπεκράτησε κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν ταύτην, οἱ δὲ δανεισταὶ ἀσμένως ἀνεγνώρισαν τὴν θαυμασίαν καὶ ἀναμφήριστον ἐντιμότητα τῶν Γρανδέ. Ἀφοῦ ὅμως αἱ ἐπαινοὶ οὗτοι ἐκυκλοφόρησαν προσηκόντως, ἐξήτησαν οἱ πιστωταὶ καὶ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ χρέματός των. Ἐγραψάν δὲ τότε κοινὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Γρανδέ.

— Ἄ! ἔρχονται γιὰλό! εἶπεν ὁ πρῶτος βυτοποιοῦς, καὶ ἔρριψε τὴν ἐπιστολὴν των εἰς τὸ πῦρ. Ὑπομονή, ἀγαπήτοί, ὑπομονή.

Ἀπαντῶν δὲ εἰς τὰς προτάσεις τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁ ἐν Σωμύρῃ Γρανδέ ἀπήτησε νὰ κατατεθῇ παρὰ τινι συμβολαιογράφῳ πάντες οἱ τίτλοι τῶν κατὰ τῆς κληρονομίας τοῦ ἀδελφοῦ του πιστώσεων, μετ' ἐξουλήσεων τῶν γενομένων ἤδη πληρωμῶν, ἐπὶ προφάσει ἐκκαθαρίσεως τῶν λογαριασμῶν καὶ βεβαιώσεως τῆς

καταστάσεως τῆς κληρονομίας. Ἡ κατάθεσις αὕτη ἀπήντησε μυρίας δυσκολίας. Ἐν γένει ὁ πιστωτὴς εἶνε εἰδὸς τι μανιακοῦ. Σήμερον εἶνε ἔτοιμος νὰ συμβιβασθῇ, κύριον πνέει πῦρ καὶ μανίαν, καὶ μεθαύριον εἶνε πάλιν ἐνδοτικώτατος. Σήμερον ἡ σύζυγός του εἶνε εὐδιάθετος, τὸ μικρὸν τοῦ ὄδοντοφύσε, τὰ ἐν τῷ οἴκῳ ἔχουσι καλῶς, καὶ οὐδεμίαν ἐπομένως ἔχει διάθεσιν νὰ χάσῃ ὀβολόν. Αὐριον βρέχει, δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας, εἶνε μελαγχολικός, καὶ κατανεύει πρὸς πᾶσαν πρότασιν συμβιβασμοῦ. Τὴν ἐπαύριον ζητεῖ ἐγγυήσεις, καὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς ἀπαιτεῖ ἐκτελέσειν, ὁ δῆμιος! Ὁ δανειστής ὁμοιάζει πρὸς ἀληθινὸν στρουθίον, εἰς οὗ τὴν οὐρὰν καλοῦνται τὰ μικρὰ παιδία νὰ θέσωσι κόκκον ἄλατος· μάτην ἐκεῖνα κοπιῶσι, μάτην καὶ οὗτος προσκαθεῖ νὰ συλλαβῇ τι ὅ, τι δῆποτε τῆς ἀφιπταμένης πιστώσεώς του.

Ὁ Γρανδέ εἶχε σπουδάσει πᾶσαν μεταβολὴν τοῦ ἤθους τῶν πιστωτῶν· οὕτω δὲ ὑπήγαγεν εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς του πάντας τοῦ ἀδελφοῦ του τοὺς πιστωτάς. Οἱ μὲν ὠργίσθησαν καὶ ἠρῆθησαν ῥητῶς τὴν κατάθεσιν τῶν τίτλων τῶν.

— Τὸ πρᾶγμα πηγαίνει λαμπρᾶ, ἔλεγεν ὁ Γρανδέ, τρίβων τὰς χεῖράς του, ἐνῶ ἀνεγίνωσκε τὰς περὶ τῆς ὑποθέσεως ἐπιστολάς τοῦ Δὲ Γρασέν.

Ἄλλοι δὲ συνήνεσαν μὲν εἰς τὴν κατάθεσιν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἔρωτι νὰ βεβαιωθῶσι ῥητῶς τὰ δικαιώματά των, νὰ μὴ παραιτηθῶσιν οὐδενὸς ἐξ αὐτῶν, καὶ νὰ τοῖς ἐπιφυλαχθῇ τὸ δικαίωμα νὰ κηρύξωσι τὴν πτώχευσιν.

Νέα ἐκ τούτου πάλιν ἀλληλογραφία, μεθ' ἣν ὁ ἐν Σωμύρῃ Γρανδέ συνήνεσαν εἰς πᾶσαν ζητηθεῖσαν ἐπιφύλαξιν. Κατόπιν τῆς ὑποχωρήσεως ταύτης οἱ ἐπιεικέστεροι τῶν δανειστῶν ἐξεβίασαν τοὺς σκληροτραχήλους, καὶ ἡ κατάθεσις ἐγένετο, μετὰ τινῶν γογγυσμῶν.

— Αὐτὸς ὁ γέρον, ἔλεγόν τινες πρὸς τὸν Δὲ Γρασέν, μὰς περιπαίξει.

Μετὰ τρεῖς δὲ καὶ εἰκοσι μῆνας ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Γουλιέλμου Γρανδέ πολλοὶ ἔμπειροι, παρασυρόμενοι ὑπὸ τῆς φοβῆς τῶν ἐν Παρισίαις ὑποθέσεων, εἶχον λησμονήσει ἐντελῶς ὅσα ὀφείλοντο εἰς αὐτοὺς ἔτι ἐκ τῆς κληρονομίας Γρανδέ, ἢ ἐνθυμούμενοι κἂν αὐτὰ ἔλεγον:

— Ἀρχίζω νὰ πιστεύω ὅτι τὰ σαράντα ἑπτὰ ταῖς ἑκατὸν εἶνε ὅσα εἶχα νὰ λάβω.

Ὁ βυτοποιὸς εἶχεν ὑπολογίσει τὴν δύναμιν τοῦ χρόνου, ὅστις, ὡς ἔλεγεν, εἶνε πρᾶγμα διαβολικόν. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ τρίτου ἔτους ὁ Δὲ Γρασέν ἔγραψεν εἰς τὸν Γρανδέ, ὅτι εἶχε καταπέσει τοὺς δανειστάς νὰ τῷ παραιτηθῶσι τοὺς τίτλους των ἀντὶ δέκα ταῖς ἑκατὸν ἐπὶ τῶν ὀφειλωμένων ἔτι ὑπὸ τῆς οἰκίας Γρανδέ δύο ἑκατομμυρίων καὶ τετρακοσίων χιλιάδων φράγκων.

Ὁ Γρανδέ ἀπήντησεν, ὅτι ὁ συμβολαιογράφος καὶ ὁ μεσίτης, ὧν αἱ φοβερὰι πτωχεύσεις εἶχον προξενήσει τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του, ἔζων ἔτι, ὅτι πιθανῶς ἤσασ ἤδη ἀξιώχρεια, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐναχθῶσι καὶ αὐτοί, ἵνα συνεισφέρωσι πρὸς ἐλάττωσιν τοῦ ἐλλείμματος.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ τετάρτου ἔτους τὸ ἔλλειμμα ὠρίσθη καθαρῶς εἰς τὸ ποσὸν ἐνὸς ἑκατομμυρίου διακοσίων χιλιάδων φράγκων. Ἐπηλθον διαπραγματεύσεις, ἐξ ἡμέρας διαρκέσαι μεταξὺ τῶν ἑκαθαριστῶν καὶ τῶν δανειστῶν, μεταξὺ τῶν ἑκαθαριστῶν καὶ τοῦ Γρανδέ. Τέλος δὲ πιεζόμενος ὁ ἀποφασίσθη ὅ, τι δῆποτε, ὁ ἐν Σωμύρῃ Γρανδέ ἀπήντησεν εἰς τοὺς δύο ἑκαθαριστάς, κατὰ τὸν ἑννατον μῆνα τοῦ ἔτους αὐτοῦ, ὅτι ἀνεψίος του, ὅστις εἶχε πλουτήσει ἐν Ἰνδία, ἐδήλωσε πρὸς αὐτὸν τὴν πρόθεσιν νὰ πληρώσῃ ὀλοκλήρως τὰ χρεῖα τοῦ πατρὸς του· ὅτι ἐπομένως δὲν ἠδύνατο νὰ τὰ ἐξοφλήσῃ αὐτὸς ὁλοκλήρως χωρὶς νὰ τὸν συμβουλευθῇ, καὶ ὅτι ἀνεμενεν ἀπάντησιν του.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου ἔτους οἱ δανεισταὶ ἦσαν ἔτι μετέωροι ὡς ἐκ τῆς λέξεως ἐκείνης: ὀλοκλήρως, ἢ ἔρριπτεν ἐνίστε εἰς μέτρον ὁ πονηρὸς βυτοποιός, ὅστις ἔλεγε πάντοτε μισθίων καὶ βλασφημῶν παραδόξως: «Αὐτοὶ οἱ παρισίνοί!»

Ἄλλ' εἰς τοὺς δανειστάς ἐπεφυλάσσετο τύχη ἀνήκουστος εἰς τὰ χρονικά τοῦ ἐμπορίου. Θέλουσι δὲ ἀναφανῆ, ὅταν ἀπαιτηθῶσι τοῦτ' αἱ περιπέτειαι τῆς προκειμένης ἱστορίας, ἐν ἣ θέσει ἐτήρησεν αὐτοὺς ὁ Γρανδέ.

Ὅτε τὰ χρεώγραφα ἔφθασαν εἰς τὴν τιμὴν τῶν 115, ὁ γέρον Γρανδέ ἐπώλησεν, εἰσέπραξεν ἐκ Παρισίων δύο ἑκατομμύρια καὶ τετρακοσίας χιλιάδας φράγκων εἰς χρυσόν, ἅπαντα προσετέθησαν, ἐντὸς τῶν βυτίων του, εἰς τὰς ἑξακοσίας χιλιάδας φράγκων, ἃς εἶχε ταμιεύσει ἐκ τῶν συνθέτων τόκων τῶν ὀμολογιῶν του!

Ὁ Δὲ Γρασέν διέμενεν ἐν Παρισίαις διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους.

Ἐν πρώτοις εἶχεν ἐκλεχθῆ βουλευτής.

Πλὴν δὲ τούτου ἐρώτησθη, οἰκογενειάρχης μὲν αὐτὸς ἀλλὰ βεβαρημένος ἐκ τῆς ἐν Σωμύρῃ ζωῆς, τὴν Φλωρίαν, μίαν τῶν ὠραιωτέρων ἠθοποιῶν τοῦ Θεάτρου τῆς Δεσποίνης¹, καὶ ὁ παλαιὸς καταλυματίας ἐπεκράτησε πάλιν τοῦ τραπέζιτου. Περιττὸν εἶνε νὰ ὀμιλήσωμεν περὶ τῆς διαγωγῆς του, ἥτις ἐν Σωμύρῃ ἐκρίθη ἀνηθικωτάτη. Ἡ σύζυγός του κατώρθωσεν εὐτυχῶς νὰ χωρίσῃ τὴν περιουσίαν της ἀπὸ τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου της, ἐπελήφθη δὲ μετὰ πολλῆς φρονήσεως μόνη καὶ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι τῆς διευθύνσεως τοῦ ἐν Σωμύρῃ ἐμπορικῷ οἴ-

1. Théâtre de Madame, ἰδρυθὲν τὸ 1820, μετανομασθὲν δὲ κατόπιν καὶ καλούμενον ἐπὶ σήμερον Gymnase (dramatique). Σ.τ.Μ.

κου, ἵνα ἐπανορθώσῃ τὰς ζημίας, βαρῆς εἶχον ἐπιφέρει εἰς τὴν περιουσίαν αὐτῆς αἱ ἀρροσύναι τοῦ Κ. Δὲ Γρασέν.

Οἱ κρινοποιοὶ τοσοῦτον ἐπιμελῶς ἐδεῖνον τὴν ἐκρυθμον θέσιν τῆς οἰοῦναι χήρας, ὥστε ἐνύμφευσεν αὐτὴ πολὺ κακῶς τὴν θυγατέρα της, καὶ ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τῆς Εὐγενίας Γρανδέ διὰ τὸν υἱὸν της. Ὁ Ἀδόλφος μετέβη εἰς Παρισίους πρὸς τὸν πατέρα του, καὶ κατήντησε, λέγουσιν, ἐντελῶς διεφθαρμένος νέος. Οἱ Κρυσὶ ἐθρίαμβευσαν.

— Ὁ σύζυγός σας δὲν ἔχει νοῦν, ἔλεγεν ὁ Γρανδέ, δανείζων ποσότητά τινα, ἐπὶ ἀσφαλείᾳ, εἰς τὴν Κυρίαν Δὲ Γρασέν. Σὰς λυπούμαι πολὺ σεῖς εἰσθε πολὺ καλὴ γυναίκα.

— Ἄχ, κύριε Γρανδέ, ἀπῆντα ἡ ταλαιπωρία γυνή, ποῖος θὰ τὸ ἔλεγε, τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐφυγεν ἀπὸ τὴν οἰκίαν σας διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς Παρισίους, ὅτι ἔπρεχεν εἰς τὴν καταστροφὴν του;

— Μάρτυς μου ὁ θεὸς, κυρία μου, ὅτι ἔκαμα β,τι δυνατὸν μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς διὰ νὰ τὸν ἐμποδίσω. Ὁ κύριος πρόεδρος μάλιστα ἐζήτη καὶ καλὰ νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ καὶ τὰρα φαίνεται, διατὶ ἐπέμμενε τόσον πολὺ νὰ ὑπάγῃ.

Οὕτως ὁ Γρανδέ οὐδεμίαν εἶχεν ὑποχρέωσιν πρὸς τοὺς Δὲ Γρασέν.

Ἐν πάσῃ περιστάσει αἱ γυναῖκες ἔχουσι πλείονας τῶν ἀνδρῶν ἀφορμὰς λύπης, καὶ πάσχουσιν ἀληθῶς πλείον αὐτῶν. Ὁ ἀνὴρ ἔχει τὴν δύναμιν τοῦ, καὶ τὴν ἀσκήσιν τῆς ἰσχύος του. Ἐνεργεῖ, κινεῖται, ἀσχολεῖται, σκέπτεται, φέρει πρὸς τὸ μέλλον· ἢ εὐρίσκει ἐν αὐτῷ παρηγορίαν. Οὕτως ἐπράττεν ὁ Κάρλος.

Ἄλλ' ἡ γυνὴ ἠρεμεῖ, ἀντιμέτωπον ἔχουσα τὸ ἄλγος, οὐτινος οὐδὲν τὴν ἀποσπᾷ. Καταβαίνει μέχρι τοῦ μυχοῦ τῆς ἀθύσσου ἢ ἠνοῖξεν, ἀναμετρεῖ αὐτήν, καὶ πολλάκις τὴν πληροῖ διὰ τῶν εὐχῶν καὶ τῶν δακρύων της. Οὕτως ἐπράττεν ἡ Εὐγενία, ὑπείκουσα ἤδη εἰς τὴν τύχην της. Ἀίσθημα καὶ ἀγάπη, ὀδύνη καὶ ἀπορίσσις θὰ συνοφίλωσι πάντοτε τὸν βίον τῆς γυναίκος. Ἡ Εὐγενία ἔμελλε νὰ γνωρίσῃ πλήρη τὸν κλῆρον ταῦτον, πλὴν τῆς παρηγορίας, ἥτις ἀνακουφίζει τὸ βῆρος του. Ἡ εὐτυχία της, ἐπιπόνως καὶ ἀπὸ μικρῶν συλλεγομένη, ὡς συλλέγει τις ἀπὸ τοῦ τοίχου τὰ ἐγκαθηλωμένα εἰς αὐτὸν καρφία—κατὰ τὴν θαυμαστὴν ἐκφρασιν τοῦ Βασσοῦτου,—οὐδὲ μίαν κἂν δράκα ἔμελλε ποτε ν' ἀποτελέσῃ. Αἱ λύκαι οὐδέποτε βραδύνουσι ταχύτατα δ' ἐνέσκηψαν ἐπ' αὐτῆς.

Τὴν ἐπαύριον τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Καρόλου ὁ οἶκος Γρανδέ ἀνέλαβε τὴν προτέραν του φυσιογνωμίαν πρὸς πάντας, πλὴν τῆς Εὐγενίας, εἰς ἣν ἐφάνη ἀφῆνης παντελῶς κενός. Ἐν ἀ-

γνοίᾳ τοῦ πατρὸς της, ἠθέλησε νὰ μείνῃ τοῦ Καρόλου τὸ δωμάτιον ὅποσον οὗτος τὸ ἀφῆκεν. Ἡ δὲ κυρία Γρανδέ καὶ ἡ Ἀννέτα εὐχαρίστως κατέστησαν συνένοχοι τῆς συντηρήσεως ἐκείνης τοῦ καθεστῶτος.

— Τίς ἤξεύρει, ἂν δὲν ἐπανέλθῃ ταχύτερον παρ' ὅτι νομίζομεν; εἶπε.

— Ἄχ, πᾶς ἤθελα νὰ τὸν ἐβλεπα ἐδῶ, ἀπήντησεν ἡ Ἀννέτα· τί καλὰ τὸν εἶχα συνειθίσει! τί χρυσὸς νέος, τί καλός, τί εὐμορφος! ἴσῃ κορίτσι!

Ἡ Εὐγενία ἐθεώρησε τὴν Ἀννέταν.

— Ἄχ, κυρία! τί ματταῖς εἰν' αὐταῖς! Μὴν κυττάζεις ἔτσι τὸν κόσμον, νὰ σὲ χαρῶ, καὶ κολάζεσαι.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, τὸ κάλλος τῆς δεσποινίδος Γρανδέ μετεμορφώθη. Αἱ βραδείαι ἐρωτικαὶ σκέψεις, αἰτίνας βραδέως ἐδέσποζον τῆς ψυχῆς της, καὶ τὸ ἀνεπίγνωστον μεγαλεῖον τῆς ἀγαπωμένης γυναικός, περιέβαλον τὴν ὄψιν αὐτῆς διὰ τῆς ἰδιοσυοῦς ἐκείνης λαμπρότητος, ἢν ἀπεικονίζουσιν εἰς ἀγγλὴν οἱ ζωγράφοι. Πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ ἐξαδελφοῦ της, ἡ Εὐγενία ἠδύνατο νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν Παρθένον πρὸ τῆς συλλήψεως· ἀναχωρήσαντος αὐτοῦ, ὁμοιάζε πρὸς τὴν Παρθένον μητέρα. Εἶχεν ἤδη συλλαβῆ τὸν ἔρωτα. Αἱ δύο αὐταὶ Μαρίας, τοσοῦτον διάφοροι καὶ τοσοῦτον καλῶς εἰκονισθεῖσαι ὑπὸ τινῶν ἰσπανῶν ζωγράφων, ἀποτελοῦσι μίαν τῶν λαμπροτέρων μορφῶν, ὧν ἀφθονεῖ ὁ χριστιανισμός.

Ἐπιστρέφουσα ἐκ τῆς λειτουργίας, ὅπου ὑπῆγε τὴν ἐπαύριον τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Καρόλου, καὶ ὅπου ἔταξε νὰ μεταβαίη κατ' ἐκείνην, ἔλαβεν ἐκ τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς πόλεως ἓνα ἀτλαντα κ' ἐκάρφωσεν αὐτὸν πλησίον τοῦ κατόπρου της, ἵνα παρακολουθῇ τὸν ἐξαδελφόν της ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν Ἰνδιῶν, ἵνα δύναται νὰ ἐπιβαίη, οὕτως εἶπεῖν, πᾶσαν ἐσπέραν καὶ πρωίαν, τοῦ φέροντος αὐτὸν πλοίου, ἵνα τὸν βλέπῃ οὕτω καὶ τὸν ἔρωτᾷ: «Καλὰ εἶσαι; δὲν ὑποφέρεις; μὲ συλλογίζεσαι, θεωρῶν ἐκεῖνο τὸ ἄστρον, τοῦ ὁποῦ μ' ἔμαθες τὸ κάλλος καὶ τὴν χρῆσιν;»

Εἶτα τὴν πρωίαν ἔμενεν ἐσκεμμένη ὑπὸ τὴν καρύαν, καθήμενη ἐπὶ τοῦ ξυλίνου, σιωπηλοβρώτου καὶ βρουσαεποῦς σκάμνου, ὅπου τόσα καλὰ πράγματα εἶχον εἰπεῖ, ὅπου τοσαύτας εἶχον μικρολογήσει κενὸς μακαρίας, τὴν μέλλουσαν οἰκιακῆν των εὐδαιμονιῶν λεπτολογεῖν. Παρέπτετο περὶ τοῦ μέλλοντος, θεωροῦντὸν τὸν οὐρανὸν διὰ τῆς μικρᾶς ἀπίσσεως ἢν ἐπέτρεπον οἱ τοῖχοι, καὶ κατόπιν τὸν γηραιὸν ἐκεῖνον τοῖχον καὶ τὴν ὀροφὴν ὑφ' ἣν ἔκειτο τοῦ Καρόλου τὸ δωμάτιον. Οὕτω δὲ ὁ ἔρωτ' ἔλεγε τῆς Εὐγενίας ἢν ὁ ἔρωτ' ὁ μονήρης, ὁ ἀληθινὸς ἔρωτ', ὁ ἐπιμένων, ὁ ἐπικρατῶν παντός λογισμοῦ, ὁ

ἀποβαίνων ἐπὶ τέλους εἰς οὐσίαν αὐτῆς τῆς ζωῆς.

Ὅτε οἱ δὴθεν φίλοι τοῦ γέροντος Γρανδέ ἤρχοντο νὰ παίζωσι τὸ ἔσπερινόν των παιγνίδιον, ἦτο φοιδρά, ὑπεκρίνετο ἄλλ' ἄλλην τὴν πρῶταν ἐλάλει περὶ τοῦ Καρόλου μετὰ τῆς μητρὸς της καὶ τῆς Ἀννέτας. Ἡ Ἀννέτα εἶχεν ἐννοήσει ὅτι ἠδύνατο κάλλιστα νὰ συμπαθῇ εἰς τὸ ἄλλος τῆς νεαρῆς της δεσποίνης, μὴ παραβαίνουσα τὰ πρὸς τὸν γηραιόν της αὐθέντην καθήκοντα, κ' ἔλεγεν εἰς τὴν Εὐγενίαν ἐνίοτε:

— Νὰ εἶχα ἐγὼ ἕναν ἀνδρᾶ ἰδικόν μου, ὅθ' ἐπῆγαινα. . . καὶ 'ς τὴν κόλασιν μαζί του. Ὁθ' ἔκαμνα. . . ἄς ἦνε! Ὁθ' ἐγίνονον κομμάτια δι' αὐτόν. Ἀλλά. . . τοῦ κάκου! χαμένα λόγια! Ὁθ' ἀποθάνω χωρὶς νὰ γνωρίσω τί πρᾶγμα εἶνε ἡ ζωὴ. Ὁθ' πιστεύσης, κυρία, ὅτι αὐτός ὁ γέρον Κορνοואιέ, — ὅπως καὶ ἂν ἔχη, καλὸς ἀνθρώπος — με φέρνει γύρω μόνο καὶ μόνο διὰ τὰ χρηματάκια μου, σὰν αὐτοὺς ποὺ ἔρχονται ἐδῶ καὶ ἄς λένε γλυκὰ λόγια, μόνο καὶ μόνο διὰ τὸ κομπόδεμα τοῦ αὐθέντη; Τὸ βλέπω ἐγὼ, καὶ τὸ καταλαβαίνω. Εἶμαι χονδρὴ, μὰ τὸ μυαλό μου δὲν εἶνε χονδρὸ. Δὲν εἶν' ἀγάπη αὐτό. . . ἄς ἦνε! πάλι εὐχαρίστησι μού κάμνει.

Δύο μῆνες παρήλλον οὕτω. Ὁ οικιακὸς οὗτος βίος, ὁ ἄλλοτε τοσοῦτον μονότονος, εἶχε ζωογονηθῆ διὰ τοῦ συμφέροντος τῆς μυστικότητος, ὅπερ συνέθεεν ἔτι στενωτέρου τὰς τρεῖς αὐτὰς γυναίκας. Δι' αὐτὰς ὁ Κάρολος ἔζη ἔτι κ' ἐκινεῖτο ὑπὸ τὴν τρυφάν ὁροφῆν τῆς αἰθούσης ἐκείνης. Πρῶτ' καὶ ἐσπέρας ἤνοιγεν ἡ Εὐγενία τὴν κομοθήκην τοῦ ἐξαδέλφου της κ' εὗρεται τῆς θείας της τὴν εἰκόνα.

Πρῶταν τινὰ κατέλαθεν αὐτὴν ἡ μήτηρ της καθ' ἣν στιγμὴν ἠσχολεῖτο ἀναζητοῦσα τοὺς χαρακτῆρας τοῦ Καρόλου ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς εἰκόνας. Τότε δὲ ἡ κυρία Γρανδέ ἀνεκάλυψε τὸ φοβερόν μυστικὸν τῆς ἀνταλλαγῆς, ἣτις εἶχε γείνει μετὰ τοῦ ἀνεψιῦ της καὶ τῆς Εὐγενίας.

— Ὅλα τοῦ τὰ ἔδωκες! εἶπεν ἡ περιτροπὸς μήτηρ. Τί ὁθ' εἶπῃς τοῦ πατρὸς σου τὴν πρῶτην τοῦ ἔτους, ὅταν ζήτησῃ νὰ ἰδῇ τὰ χρυσά σου νομίσματα;

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Εὐγενίας κατέστησαν ἀπλανεῖς, καὶ αἱ δύο γυναῖκες ἔμειναν ἐφ' ὄλην σχεδὸν τὴν πρῶταν ἐκείνην ὑπὸ φρίκης συνεζόμεναι. Δὲν ἐπρόφρασαν ἐκ τῆς παραχῆς τῶν τὴν πρῶτην λειτουργίαν, καὶ ὑπῆσαν εἰς τὴν δευτέραν.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔληγε τὸ ἔτος 1819.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐμελλε ν' ἀρχίσῃ ἐπίσης δράμα φοβερόν, τραγικὸν αἰκιακὸν, χωρὶς μὲν δηλητηρίου, καὶ ἐγγυριδίου καὶ αἱματός, ἀλλὰ πολὺ σκληρότερον, σχετικῶς πρὸς τοὺς ἥρωας

της, παντός τραγικοῦ γεγονότος ἐξ ὧν βρέθει ἡ ἱστορία ἐν γένει τῶν Ἀτρείδων.

— Τί ὁθ' γείνωμεν; εἶπεν ἡ κυρία Γρανδέ πρὸς τὴν θυγατέρα της, παραιτοῦσα τὸ πλέξιμον αὐτῆς ἐπὶ τῶν γονάτων της.

Τοσαύτας ἡ ταλαίπωρος μήτηρ ὑφίστατο παραχῆς ἀπὸ δύο ἡδὴ μνηῶν, ὅστε δὲν εἶχεν ἔτι προφθάσει νὰ τελειώσῃ τὰς μαλλίνας χαιρίδας, ὧν εἶχεν ἀνάγκη διὰ τὸν χειμῶνα. Τὸ ἀπλοῦν δὲ τοῦτο καὶ ἀσήμαντον κατ' ἐπιφανείαν γεγονός ἐπῆνεγκε λυπηρὰ δι' αὐτὴν ἄπαν τελέσματα, διότι, ἔνεκα ἁλλοίφωρος χαιρίδων, ἐκφυλολόγησεν ἀρκετὰ σπουδαίως, ἐνῶ ἦτο ἰδρωμένῃ κατόπιν φοβερῆς παραφορᾶς τοῦ συζύγου της.

— Ἐσυλλογιζόμην, πτωχὴ μου κόρη, ὅτι ἂν μοῦ εἶχες ἐμπιστευθῆ τὸ μυστικόν σου, ὁθ' εἶχαμεν καιρόν νὰ γράψωμεν εἰς τὸν κ. Δὲ Γρανδὲν, εἰς τὸ Παρίσι, νὰ μᾶς στείλῃ χρυσὰ νομίσματα ὅμοια μὲ τὰ ἰδικὰ σου, καὶ μολονότι ὁ πατήρ σου τὰ ἐγνώριζε καλά, ἴσως. . .

— Καὶ ποῦ ὁθ' εὗρίσκαμεν τόσα χρήματα; — Ἐνεχυρίαζα τὰ ἰδικὰ μου. Ἐπειτα ἴσως καὶ ὁ κύριος Δὲ Γρανδὲν ὁθ' μᾶς. . .

Δὲν εἶνε πλέον καιρός, ἀπήτησεν ἡ Εὐγενία δι' ὑποκόφου καὶ ἠλλοιωμένης φωνῆς, διακλύπτουσα τὴν μητέρα της. Δὲν θὰ ὑπάγωμεν ἀβρίον τὸ πρῶτ' νὰ τοῦ εὐχηθῶμεν τὸ νέον ἔτος εἰς τὸ δωμάτιόν σου;

— Ἐγὼ λέγω νὰ ὑπάγω νὰ εὗρω τοὺς Κρυσά.

— Ὅχι, ὄχι! δὲν θέλω νὰ ἐκτεθῶ εἰς αὐτούς, καὶ νὰ γείνωμεν ὑποχείριόι των. Ἐπειτα, τὸ ἐπῆρα ἀπόφασι. Ἐκαμα καλὰ καὶ δὲν μετανῶ διὰ τίποτε. Ὁ Θεὸς ὁθ' με προστατεύσῃ! ἄς γείνη τὸ θέλημά του. Ἀχ, μητέρα! νὰ ἐδιβάζεις τὸ γράμμα του, δὲν θὰ ἐσκέπτεσο τίποτε ἄλλο, παρά πᾶς νὰ τὸν βοηθήσης.

Τὴν ἐκαύριον πρῶταν, πρῶτην τοῦ ἔτους 1820, ὁ τὴν μητέρα καὶ τὴν κόρην συνέχων πρόμος ὑπηγόρευεν εἰς αὐτὰς τὴν φυσικωτάτην τῶν προφάσεων, ὅπως μὴ μεταβῶσιν ἐπισημῶς εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ Γρανδέ. Ὁ χειμὼν τοῦ 1819 πρὸς τὸ 1820 ὑπῆρξεν εἰς τῶν δριμυτέρων τῆς ἐποχῆς. Ἡ χιών ἐκάλυπτε τὰς στέγας.

Ἡ κυρία Γρανδέ εἶπεν εἰς τὸν σύζυγόν της, ἄμα ὡς ἤκουσεν αὐτὸν κινούμενον ἐν τῷ δωμάτιῳ του:

— Γρανδέ, εἰπέ τῆς Ἀννέτας νὰ μοῦ ἀνάψῃ ὀλίγην φωτιάν. Κάμνει τόσον κρύον, καὶ ἐπάγωσα μέσα εἰς τὸ κρεβάτι μου. Εἰς τὴν ἡλικίαν μου τώρα πρέπει νὰ φυλάττωμαι. — Ἐπειτα, ὑπέλαθε μετὰ μικρὰν τινα παῦσιν, ὁθ' ἔληθῃ καὶ ἡ Εὐγενία νὰ ἐνδύθῃ ἐδῶ. Ἄν μείνῃ νὰ ἐνδύθῃ εἰς τὸ δωμάτιόν της, ἠμπορεῖ ν' ἀρβωστήσῃ. Ὑπερὰ θὰ κατκειθούμεν κάτω, νὰ

σοῦ εὐχηθούμεν τὴν καλὴν χρονίαν κοντὰ εἰς τὴν φωτιάν.

— Πῶ, πῶ! τί φλυαζῶς σ' ἐπιάσε, γυναῖκα! Καλὰ ἀρχίζεις τὸν χρόνον. Ποτέ σου δὲν ἐμίλησες τόσον πολὺ. Μὴν τύχη κ' ἐβοῦτησες τὸ ψωμί σου 'ς τὸ κρασί;

Ἐπῆλθε στιγμὴ σιωπῆς.

— Ἀς ἦνε, ὑπέλαθεν ὁ γέρον, εἰς ἃν βεβαίως ἐφόνη ἀρετὴ ἡ πρότασις τῆς συζύγου του, ὁθ' κἀμῶ ὅπως ἀγαπάτε, κυρία Γρανδέ. Εἶσαι, ἀλήθεια καλὴ γυναῖκα, καὶ δὲν θέλω νὰ πάθῃς τίποτε εἰς τὰ ἔσπερα σου, μολονότι ἐσένα οἱ πρόγονοί σου ἦσαν ὅλοι σιδηρένιοι. — Τί λέγεις; δὲν τὸ παραδέξασαι; ἐφώνησε μετὰ μικρὰν τινα παῦσιν. Ἀς ἦνε, . . ὁ Θεὸς συγχωρῆσόν τους, ἀφοῦ τοὺς ἐλληρονομήσαμεν.

Καὶ ἔβηξεν.

— Εἶσαι εὐδιάθετος σήμερον, εἶπε σοβαρῶς ἡ ταλαίπωρος γυνή.

— Ἐγὼ πάντοτε εἶμ' εὐδιάθετος. . .

Τραλαλά, λαλά, λαλά. . .

Τὸ βαρέλι ἄς ἦν καλὰ. . .

προσέθηκεν, εἰσερχόμενος, ἐνδεδυμένος ἡδὴ, εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς συζύγου του. Διάβολε! κάμνει κρύον μὲ τὰ σωσά σου, γυναῖκα, δίκαιον ἔχεις. Ὁθ' προγευματίσωμεν λάμπρὰ, ζεῦρε. Ὁ Δὲ Γρανδὲν μοῦ ἔστειλε ἕνα κατὰ ἀπὸ τὸ Παρίσι, καὶ πάγω νὰ τὸ πάρω ἀπὸ τὸ ταχυδρομεῖον. Ὁθ' εἶνε καὶ κανένα διπλὸ νάπολεόνι διὰ τὴν Εὐγενίαν, προσέθηκε αἰγὰ εἰς τὸ ὄψ τῆς ὁ βυτοποῖός. — Δὲν ἔχω πλέον χρυσὰ νομίσματα γυναῖκα. Εἶχα μερικὰ παμπάλαια — σοῦ τὸ λέγω ἐσένα — ἀλλὰ τὰ ἔξοκα εἰς τὰς δόσοληφίας μου!

Καὶ ἠσπάρθη αὐτὴν εἰς τὸ μέτωπον, εἰς πανηγυρισμὸν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους.

— Εὐγενία, ἐκράξεν ἡ καλὴ μήτηρ, δὲν ἠξέρω πῶς ἐξόπνησεν ὁ πατέρας σου, ἀλλὰ τὸν βλέπω πολὺ εὐδιάθετον σήμερον. Ὁθ' τὰ καταφέρωμεν, κ' ἔννοια σου.

— Καλὴ τί ἔχει ὁ αὐθέντης; εἶπεν ἡ Ἀννέτα εἰσερχομένη πρὸς τὴν κυρίαν της, ἵνα ἀνάψῃ πῦρ. Πρῶτα πρῶτα μοῦ εἶπε: Καλημέρα, χονδρὴ! κ' ἀποχρόνου! Πῆγαινε ν' ἀνάψῃς φωτιὰ τῆς γυναικὸς μου γκατὶ κρυφαίνει! — Ἐστέρνα — πᾶς μοῦ φάνη! — μοῦδωκε τὸ χέρι, κ' εἶχε μέσα ἕνα τάλληρο δλοκάνουργο. Κῦρταῖς, κυρά, κῦρταῖς! Τὸ καλὸς ἀνθρώπος! Εἶνε ἄλλοι, ποῦ δὲσὸν γηράζουν, τόσον σκληραίνουν! αὐτός ὁ καβμένος μαλακάνει καὶ γλυκαίνει, ὁσὸν παλῆναι, σὰν τὸ κάσσι σοῖς. . .

Ὁ κρύφιος λόγος τῆς εὐθυμίας ἐκείνης ἦτο πρόσφατος ἐπιτυχία τῆς κερδοσκοπίας τοῦ Γρανδέ. Ὁ κύριος Δὲ Γρανδὲν, ἀφαιρέσας τὸ ποσόν, ὅπερ ἄφειλεν εἰς αὐτόν ὁ βυτοποῖός. ἔνεκα τῆς

προεξόφλησῆς τῶν ὀλλανδικῶν συναλλαγμάτων, καὶ τοῦ ὑπερβάλλοντος, ὅπερ εἶχε προκαταβῆλαι ὁ τραπεζίτης εἰς συμπλήρωσιν τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς ἀγορὰν τῶν δημοσίων γεωγραφῶν χρημάτων, ἀπέστειλεν εἰς αὐτόν, διὰ τῆς ταχυδρομικῆς ἀμαξίης, τριάκοντα χιλιάδας φράγκα εἰς τάλληρα, ὑπόλοιπον τῶν ἔξαμηνιαίων τόκων του, καὶ ἀνήγγελλεν ἐπίσης εἰς αὐτόν τὴν ὑψωσιν τῶν δημοσίων ὁμολογιῶν. Ἐτιμῶντο αὐταὶ τότε 89, οἱ διασημότεροι δὲ κεφαλαιοῦχοι ἠγόραζαν εἰς τὰ 93, τέλος Ἴανουαρίου. Ὁ Γρανδέ ἐκέδαινε, ἀπὸ δύο ἡδὴ μνηῶν, δώδεκα τοῖς ἐκῆτὸν ἐπὶ τῶν κεφαλαίων του. Καθαρίσας τοὺς λογαριασμούς του, ἐμελλε νὰ εἰσπράττῃ τοῦ λοιποῦ πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων τὴν ἐξαμηνίαν, μὴ ἔχων νὰ πληρῶνῃ ἐπισκευὰς ἢ φόρους. Κατενόει τέλος τὸ κέρδος τοῦ ἀπὸ χρεωγραφῶν εἰσοδήματος, καθ' οὗ οἱ ἐπαρχιακοὶ δεικνύουσι τοσοῦτον ἀκαταμάχητον ἀντιπάθειαν, καὶ ὑπελόγιζεν ἡδὴ εἰς ἐντὸς πενταετίας ἦθελε καταστῆ κύριος κεφαλαίου ἐξ ἑκατομμυρίων, ἀκόπως αὐξήθέντος καὶ ἀποτελοῦντος, μετὰ τῆς ἀξίας τῶν ἀκινήτων αὐτοῦ κτήσεων, κορρασιαίαν περιουσίαν. Τὸ τάλληρον δὲ, ὅπερ εἶχε δώσει εἰς τὴν Ἀννέταν, ἦτο ἴσως ἡ πληρωμὴ σπουδαίας ὑπηρεσίας, ἦν ἐν ἀγνοίᾳ τῆς βεβαίως εἶχε παράσχει ἡ ὑπηρέτρια εἰς τὸν κύριόν της.

— Ὄ, ὦ! ποῦ τρέχει ἔτσι τόσον πρῶτ' ὁ γέρον Γρανδέ; ἠρώτησαν ἑαυτοὺς οἱ ἔμποροι, ἐνῶ ἠνοιγον τὰ καταστήματά των.

Εἶτα δὲ, ὅτε εἶδον αὐτὸν ἐπανερχόμενον ἀπὸ τῆς κρηπίδος, καὶ ἀκυλοθυόμενον ὑπὸ κομιστοῦ τῶν ταχυδρομείων, φέροντος σάκκου πλήρεις ἐπὶ μονοτρόχου ἀμαξίτου:

— Ὅπου εἶνε τὰ πολλὰ πηγαίνου καὶ τὰ ὀλίγα, εἶπόν τινες. Ὁ γέρον εἶχεν εὖγει διὰ χρήματα.

— Αἱ, χρήματα! τοῦ ἔρχονται ἀπὸ παντοῦ, εἶπεν ἄλλος ἀπὸ τὸ Παρίσι, ἀπὸ τὸ Φροαφάν, ἀπὸ τὴν Ὀλλανδίαν.

— Ὁθ' κατάντησῃ ν' ἀγοράσῃ ὄλην τὴν Σωμύρην, ἀνέκραξε τρίτος.

— Δὲν τὸν μέλλει διὰ κρῦν, πάντοτε εἰς τὴν δουλειάν του εἶνε, εἶπε γυνὴ τις πρὸς τὸν σύζυγόν της.

— Αἱ, κύριε Γρανδέ, προσεφάνησεν αὐτῷ ἀμπόρος τις ἐριούχων, γείτων αὐτοῦ, ἂν σοῦ δίδουν κόπον, εἶμ' ἐτοιμος νὰ σ' ἐλαφρώσω.

— Δεκάραις εἶνε, γείτονά μου, δεκάραις! ἀπεκρίθη ὁ ἀμπελοργός.

— Δεκάραις ἀσημένιαις, εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ ὁ κομιστής.

— Ἄν θέλῃς νὰ καλοπεράσῃς, φράξ' τὸ στόμα σου, εἶπεν ὁ γέρον πρὸς τὸν κομιστήν, ἀνοίγων εἰς αὐτὸν τὴν θύραν.

— Εἶδες, ὁ κατεργάρας! κ' ἐγὼ τὸν εἶχα

ροῦσα κουφόν! διενόηθη ὁ κομιστής. Φαίνεται πῶς με τὸ κρῦν ἀκούει.

— Νὰ ἔνα φράγκο, διὰ τὴν πρωτοχρονιά, καὶ τσιμουδιά! εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Γρανδέ. Ἡ Ἀννέτα θὰ σοῦ φέρῃ πίσω τ' ἀμάξι σου.

— Ἀννέτα! προσέθηκεν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἶν' αἱ γυναῖκες;

— Μάλιστα! αὐθέντη.

— Ἐμπρός, λοιπόν! κουνήσου.

Ἐν μιᾷ στιγμή τὰ τάλληρα μετηνέχθησαν εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπου ἐκλείσθη καὶ αὐτός, εἰπὼν πρὸς τὴν Ἀννέταν:

— Ὅταν ἦν ἔτοιμον τὸ πρόγευμα, μού κτυπῆς εἰς τὸν τοῦχον. Πήγαινε! ὀπίσω τὸ ἀμάξι εἰς τὸ ταχυδρομεῖον.

Ἡ οἰκογένεια προγευματίας μάλις περὶ τὴν δεκάτην ὥραν.

— Ἐδῶ δὲν θὰ ζητήσῃ βέβαια ὁ πατέρας σου νὰ ἰδῇ τὰ φλωριά σου, εἶπεν ἡ κυρία Γρανδέ πρὸς τὴν θυγατέρα της, ἐπανερχομένη ἀπὸ τῆς λειτουργίας. Κάμε ὅτι κρυώνεις, καὶ ἕως τὰ γενέθλιά σου θὰ λάβωμεν καιρόν...

Ὁ Γρανδέ κατέβη τῆς κλίμακος διανοούμενος νὰ μεταμορφώσῃ εἰς χρυσὸν τὰ ἐκ Παρισίων τάλληρα, καὶ ἀναλογιζόμενος τὴν ἐπὶ τῶν δημοσίων χρεωγράφων λαμπρὰν τοῦ κερδοσκοπίαν. Ἀπόφασιν εἶχε νὰ τοποθετήσῃ οὕτω τὰ εἰσοδήματά του, μέχρις οὐ φθάσῃ τὰ χρεώγραφα εἰς τὴν τιμὴν τῶν ἑκατὸν φράγκων.

Τὰ διανοήματα ταῦτα τοῦ γέροντος ὑπῆρξαν ὀλέθρια εἰς τὴν Εὐγενίαν. Μόλις εἰσῆλθε καὶ αἱ δύο γυναῖκες ἠύχθησαν αὐτῷ εὐτυχῆς τὸ νέον ἔτος, ἢ μὲν κόρη του μετὰ θωπειῶν καὶ περιπτύξεων, ἢ δὲ κυρία Γρανδέ σοβαρῶς καὶ μετ' ἀξιοπρεπείας.

— Αἱ, κόρη μου, εἶπε φιλῶν τὴν θυγατέρα του ἐπὶ τῶν δύο παρειῶν, διὰ ἴσνα δουλεύω. Θέλω τὴν εὐτυχίαν σου. Καὶ διὰ νὰ ἦνε καλεῖς εὐτυχῆς χρειάζονται χρήματα. Χωρὶς χρήματα, καλὸ ξημέρωμα! Νὰ! πάρε ἕνα ναπολεόνι ὀλοκίνουργο! τὸ ἔφερα ἐξέπιτῆδες ἀπὸ τὸ Παρίσι. Ἐδῶ εἰς τὴν πόλιν μας οὐδὲ σπυρὶ χρυσάφι δὲν βρίσκεται. Μόνον σὺ ἔχεις χρυσάφι. Φέρε το νὰ τὸ ἰδῶ.

— Οὐ, κάμνει τόσα κρῦν! ἄς προγευματίσωμεν τώρα, εἶπεν ἡ Εὐγενία.

— Ὑστερότερα λοιπόν; ἄς ἦνε. Θὰ μὰς βοηθήσῃ τὴν χώνευσιν. Αὐτὸς ὁ χανδρο-Γρανσέν, ἄς ἦνε καλὰ, μὰς ἔστειλε αὐτὸ τὸ κατέ. Φάτε λοιπόν, παιδιὰ μου, ἀφοῦ εἶνε χάρισμα. Νὰ σὰς πῶ, εἰμ' εὐχαριστημένος ἀπ' αὐτὸν τὸν Γρανσέν. Δουλεύει διὰ τὸν Κάρολον, δωρεῶν μάλιστα, καὶ θὰ διορθώσῃ, νὰ ἰδῆτε, ἐξαίρετα τὰς ὑποθέσεις τοῦ μακαρίτου Γρανδέ. — Οὐοῦ! Οὐοῦ! εἶπε μετὰ τινος παύσιν καὶ πλήρες ἔχων τὸ στόμα, τί ὥρατο ποῦ εἶνε! Φάγε, γυναῖκα, φάγε. Αὐτὸ τρέφει διὰ δύο ἡμέρας τουλάχιστον.

— Δὲν πεινώ, . . σὺ ἔξυρεις ὅτι δὲν τρώγω, . . με βλάπτει.

— Αἱ, καλὰ! Σὺ ἔμπορεῖς νὰ φάγῃς χωρὶς φόβον νὰ σκάσῃς. Τὸ γένος σου εἶνε γερόν! Εἶσαι ὀλίγον κίτρινη, ἀλλ' ἐμένα τὸ κίτρινον χρῶμα μ' ἀρέσει.

Ἡ προσδοκία δημοσίου καὶ ἐπαισχύντου θανάτου εἶνε ἴσως ὀλιγώτερον φοβερὰ εἰς τὸν κατὰδικον ἢ ὅσον ἦτο διὰ τὴν κυρίαν Γρανδέ καὶ τὴν θυγατέρα της ἢ προσδοκία τῶν γεγονότων, ἅτινα ἐμελλον νὰ περάνωσι τὸ οἰκογενειακὸν ἐκεῖνο πρόγευμα. Ὅσοφ παιδρότερον ὠμίλει καὶ ἔτρωγεν ὁ γέρον ἀμπελουργός, τοσοῦτω μᾶλλον συνείχετο ἐκ φόβου ἢ καρδία τῶν δύο γυναικῶν. Τὴν κόρην οὐκ ἤττον ὑπεστήριξεν ὁ ἔρωσ αὐτῆς καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἤντλει τὴν γενναϊότητά της.

— Δι' αὐτόν, ἔλεγε καθ' ἑαυτήν, δι' αὐτόν ἔμπορὸν νὰ ὑποφέρω τὰ πάνθεινα.

Ταῦτα δὲ διαλογιζομένη, ἠτένιζεν ἐπὶ τὴν μητέρα της βλέμματα φλογοβολουῦντα ἐκ θάρρους.

— Σήκωσέ τ' αὐτὰ, εἶπεν ὁ Γρανδέ εἰς τὴν Ἀννέταν, ὅτε περὶ τὴν ἑνδεκάτην ἔληξε τὸ πρόγευμα. Ἄφησέ μας ἄμως τὸ τραπέζι. Ἔτσι ἔχομεν τόπον νὰ καμαρώσωμεν τὸν μικρόν σου θησαυρόν, προσέθηκε βλέπων τὴν Εὐγενίαν. Τί μικρόν! ἐφώνησε μετ' ὀλίγον. Ἐχεις σωσὰ πέντε χιλιάδες ἐνενακῶσια πενήντα ἑννῆα φράγκα, καὶ σαράντα ποῦ σοῦ ἔδωσα σήμερον τὸ πρωί, κάμνουν ἐξ ἑκατῶν φράγκα, παρὰ ἕνα. Αἱ, τὸ λοιπόν, θὰ σοῦ τὸ δώσω ἐγὼ αὐτὸ τὸ ἕνα, διὰ νὰ γείνη στρογγυλὸς ὁ ἀριθμὸς, διότι, βλέπεις μικροῦλά μου. . . — Αἱ, τί καθῆσαι σὺ καὶ ἀκούεις; δεῖξέ μου τὴν φάξιν σου, Ἀννέτα, καὶ πήγαινε νὰ κυττάξῃς τὴν δουλειά σου! εἶπεν ὁ γέρον.

Ἡ Ἀννέτα ἠφανίσθη.

— Ἄκουσε, Εὐγενία, νὰ μοῦ δώσῃς τὰ φλωριά σου. Δὲν θὰ τ' ἀρνηθῇς τοῦ πατρός σου, μικροῦλά μου, αἱ;

Αἱ δύο γυναῖκες ἔμειναν ἀφωνοί.

— Ἐγὼ δὲν ἔχω πλέον φλωριά. Εἶχα μίαν φορὴν, τώρα δὲν ἔχω πλέον κανένα. Θὰ σοῦ δώσω ἐξ ἑκατῶν φράγκα εἰς λίβρας; νὰ τὰ τακίσῃς ὅπως θὰ σοῦ εἰπῶ. Μὴ σκοτίζεσαι διὰ τὸ δῶρον τοῦ γάμου σου! Ὅταν θὰ σὲ πανδρεύσω, ποῦ θὰ γείνη γρήγορα, θὰ σοῦ εὐρῶ ἐγὼ γαμβρόν νὰ σοῦ δώσῃ τὸ ὄραιότερον δῶρον ποῦ ἠκούσθῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας. Ἄκουσε λοιπόν, πουλάκι μου. Παρουσιάζεται ὥραϊα περίστασις. Ἐμπορεῖς νὰ δανείσῃς τὰς ἐξ ἑκατῶν φράγκα σου εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ νὰ παίρῃς καθ' ἑξαμηνίαν διακόσια φράγκα περίπου τόκους, δίχως φόρους, δίχως ἐπισκευάς, χωρὶς νὰ φοβῆσαι χαλάζι, καὶ παγωνιάν καὶ πλημμύρας καὶ ἄλλα βέβαια. Δὲν θέλεις, φαίνεται,

νὰ χωρισθῇς τὰ φλωριά σου, αἱ; Φέρε μοῦ τα, κ' ἔννοα σου. Σοῦ μαζεύω ἐγὼ πάλιν ὅσα θέλεις, καὶ ἀλλανδέζικα, καὶ πορτογαλλικά, καὶ ρουπιαία. Καὶ μ' ὅσα θὰ σοῦ δώσω ταῖς ἐορταῖς σου, εἰς τρία χρόνια θὰ ἔγῃς πάλιν τὸ ἕμισυ τοῦ θησαυροῦ σου. Τί λέγεις κοριτσάκι μου; Σήκωσε τὴν μύτη σου, λοιπόν, καὶ πήγαινε γρήγορα νὰ μοῦ τὸν φέρῃς! Ἐπρέπε νὰ με φιλήσῃς εἰς τὰ μάτια, ποῦ καθήμιαι καὶ σοῦ λέγω ὅλα αὐτὰ τὰ φοβερὰ μυστικά τῶν χρημάτων. Μὰ τὴν ἀλήθειαν τὰ τάλληρα ἀνακατεῦνται καὶ κινουῦνται ὡς τὸν ἀνθρώπου. Πηγαίνουν, ἐρχονται, κατρακυλοῦν, ἰδρώνουν, καὶ γεννοβολοῦν.

Ἡ Εὐγενία ἠγέρθη: ἀλλὰ προχωρήσασα βήματα τινα πρὸς τὴν θύραν, ἐπεστράφη ἀφῆνης ἀποτόμως, ἐθεώρησε τὸν πατέρα της, καὶ τῷ εἶπε:

— Δὲν τὰ ἔχω πλέον τὰ φλωριά μου.

— Δὲν τὰ ἔχεις πλέον; ἀνέκραξεν ὁ Γρανδέ, ὀρθούμενος ἐπὶ τῶν ποδῶν του, ὡς ἵππος ἀκούων ἀφῆνης βροντοῦν τὸ τηλεβόλον εἰς δέκα βημάτων ἀπόστασιν.

— Ὅχι.

— Ἀπατάσαι, Εὐγενία.

— Ὅχι.

— Μὰ τὸ κλαδεύτηρι τοῦ πατέρα μου!

Ὅτε ὁ βυτοποιὸς ἐβλῆσθῆμι οὕτω, ἔτρεμα τὸ σανίδωμα τῆς οἰκίας.

— Χριστέ καὶ Παναγία! ἐφώνησεν ἡ Ἀννέτα ἢ κυρὰ ἔαθυσε!

— Γρανδέ, ὁ θυμὸς σου θὰ μ' ἀποθάνῃ, εἶπεν ἡ ταλαίπωρος γυνή.

— Κολοκύθια! σεῖς ἔς τὴν οἰκογένειάν σας δὲν πεθαίνετε! — Εὐγενία, τί ἔκαμες τὰ φλωριά σου; ἀνέκραξεν, ὀρμών κατ' αὐτῆς.

— Πατέρα, εἶπεν ἡ κόρη, γονυπετῆς ἐνώπιον τῆς κυρίας Γρανδέ, ἡ μητέρα ὑποφέρει πολὺ. Κυττάεστε. . . Θὰ τὴν ἀποθάνετε.

Ὁ Γρανδέ ἐτρόμαξε πρὸ τῆς ἀγρότητος τῆς μορφῆς τῆς συζύγου του, ἥτις ἦν ἤδη τοσοῦτον κίτρινη.

— Ἀννέτα, εἶπεν ἡ μήτηρ ἀσθενεῖ τῇ φωνῇ, ἔλα νὰ με βοηθήσῃς νὰ πλαγιασῶ. . . Δὲν ἔμπορῶ.

Πάραυτα ἡ Ἀννέτα προσήνεγκε τὸν βραχίονά της εἰς τὴν κυρίαν της. Ἐπράξε δὲ τὸ αὐτὸ καὶ ἡ Εὐγενία, καὶ μετὰ κόπου πολλοῦ κατάρθωσαν νὰ τὴν ἀναβιδώσωσιν εἰς τὸν κοιτῶνά της, διότι ἐλιποθύμει ἀπὸ βαθυμῆδος εἰς βαθυμῆδα.

Ὁ Γρανδέ ἔμεινε μόνος. Ἀλλὰ μετὰ τινος στιγμῆς ἀνέβη ἐπτά ὀκτὼ βαθμῆδας καὶ ἐφώνησεν.

— Εὐγενία, ὅταν πλαγιασῇ ἡ μητέρα σου, νὰ ἔλθῃς κάτω.

— Ἐρχομαι.

Δὲν ἐβράδυνα δ' ἀληθῶς νὰ καταβῇ, ἀφοῦ κατῆσθαι τὴν μητέρα της.

— Κόρη μου, τῇ εἶπεν ὁ Γρανδέ, θὰ μοῦ εἴπῃς τί ἐγένεκεν τὰ χρήματά σου.

— Πατέρα, ἂν μοῦ κάμνετε δῶρα, τὰ ὅποια δὲν ἔμπορῶ νὰ κάμω β,τι θέλω, πάρετέ τα ὀπίσω, ἀπήντησεν ἐκείνη ψυχρῶς, λαμβάνουσα ἀπὸ τῆς ἐστίας καὶ προσφέρουσα εἰς αὐτόν τὸ πρῶτον χρυσὸν νόμισμα.

Ὁ Γρανδέ τὸ ἤρπασε ταχέως καὶ τὸ ἐρρίψεν εἰς τὸ θυλάκιόν του.

— Ἐνοεῖται ὅτι δὲν θὰ σοῦ δώσω πλέον τίποτε; οὔτε τόσον! εἶπεν, ἐπικροτῶν τὸν θυμὸν τοῦ μεγάλου τοῦ δικτύλου πρὸς τὸν πρόσθιον αὐτοῦ ὀδόντα. Περιφρονεῖς λοιπόν τὸν πατέρα σου; δὲν τοῦ ἐμπιστεύεσαι, δὲν ἔξυρεις τί θὰ εἴπῃ πατέρας. Ἄν ὁ πατέρας σου δὲν ἦνε τὸ πᾶν διὰ σέ, εἶνε τίποτε, θὰ εἴπῃ. Ποῦ εἶνε τὰ χρήματά σου;

— Πατέρα μου, σὰς ἀγαπῶ, καὶ σὰς ἀδύμαι, μ' ὄλον σας τὸν θυμόν. Ἀλλὰ θὰ σὰς παρατηρήσω ταπεινῶς, ὅτι εἶμαι εἰκοσιδύο ἔτην. Ἡξέω ὅτι εἶμαι ἐνήλικος, διότι μοῦ τὸ εἶπατε πολὺ συχνά. Ἐκαμα λοιπόν τὰ χρήματά μου β,τι ἤθελα, καὶ βεβαιωθήτε ὅτι τὰ ἐτοποθέτησα καλὰ.

— Ποῦ;

— Αὐτὸ εἶνε μυστικὸν ἀπαραβίαστον, εἶπεν ἐκείνη. Δὲν ἔχετε καὶ σεῖς τὰ μυστικά σας;

— Ἐγὼ εἶμαι ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας. Ἐχω τὰς ὑποθέσεις μου.

— Καὶ αὐτὸ εἶνε ἰδική μου ὑπόθεσις.

— Θὰ εἶνε βέβαια κακὴ, ἀφοῦ δὲν ἔμπορεῖς νὰ τὴν εἴπῃς τοῦ πατρός σου.

— Εἶνε λαμπρὰ, ἀλλὰ δὲν ἔμπορῶ νὰ τὴν εἰπῶ τοῦ πατρός μου.

— Τοῦλάχιστον πότε τὰ ἔδωσες τὰ χρήματά σου;

Ἡ Εὐγενία ἀνένευσε.

— Τὰ εἶχες ἰσχυρὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς σου, αἱ;

Ἡ Εὐγενία, πονηρὰ ἐξ ἔρωτος γενομένη, ὡς ὁ πατὴρ της ἦτο πονηρὸς ἐκ φιλαργυρίας, ἀνένευσε καὶ πάλιν.

— Ἀλλὰ τέτοια ἐπιμονή, τέτοια κλοπή, δὲν ἠκούσθη ποτέ, εἶπεν ὁ Γρανδέ διὰ φωνῆς κορυφουμένης ὀλον ἐπὶ τὴν ὑπάτην, καὶ κλονίζουσης τὴν οἰκίαν ὀλοκλήρον. Πῶς! ἔδω, μέσα εἰς τὸ σπίτι μου νὰ σοῦ πάρουν τὰ χρήματά σου; τὸ μόνο χρυσάφι ποῦ εἶχαμεν; κ' ἐγὼ νὰ μὴν ἤξυρῶ ποτὸς; Τὸ χρυσάφι εἶνε πρᾶγμα ἀκριβόν. Τὰ πλέον φρόνιμα κορίτσια ἔμπορῶν νὰ κάμουν λάθος, νὰ δώσουν δὲν ἤξυρῶ τί. . . — καθ' ἡμέραν γίνονται αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ εἰς τοὺς μεγάλους καὶ εἰς τοὺς μικρούς. Ἀλλὰ νὰ δώσουν χρυσάφι! . . . Διότι τέλος πάντων, Εὐγενία, κάποιον τὰ ἔδωσες τὰ φλωριά σου, αἱ;

Ἡ Εὐγενία ἔμεινε ἀπαθής.

— Κύτταξε κορίτσι! Μὰ πατέρα σου λοιπόν εἶμ' ἐγώ; Ἄν τὰ ἐδάεινες, θὰ ἔχεις ἀποδείξει;

— Ἐίχα τὴν ἐξουσίαν ἢ δὲν τὴν εἶχα, νὰ κάμω τὰ χρήματά μου ὅ,τι ἤθελα; Δὲν ἦσαν ἰδικά μου;

— Ἀλλὰ σὺ εἶσαι παιδί ἀκόμη.

— Ἐίμαι ἐνήλικος.

Κατὰπληκτος ἐκ τῆς λογικῆς τῆς θυγατρὸς του ὁ Γρανδὲ ὠχρίασεν, ἐποδοκτύπησεν, ἐβλάσφημῆσεν· εἶτα δὲ, ἀνακτῆσας τὸν λόγον, ἐφώνησε:

— Κατηραμένο φεῖδι! Κακὴ σκορά! Ξεύρεις πῶς ἀγάπῳ, καὶ τὸ πῆρες ἐπάνω σου! Νὰ μὲ σκοτώσης· θέλεις! Χωρὶς ἄλλο ἔβριψες τὴν περιουσίαν μου εἰς τὰ πόδια ἐκείνου τοῦ χαμένου, ποῦ φοροῦσε σιβάλια ἀπὸ μαροκίνο! Μὰ τὸ κλαδευτῆρι τοῦ πατέρα μου! Δὲν ἔμπορῶ νὰ σὲ ἀποκληρώσω, . . . τί νὰ σοῦ κάμω! Σοῦ δίδω ὅμως τὴν κατάραν μου, ἐσένα, τοῦ ἐξαδέλφου σου, καὶ τῶν παιδιῶν σου! Δὲν θὰ σοῦ εὐγῆ καλὸν ἀπ' αὐτὴν τὴν ἱστορίαν, νὰ τὸ Ξεύρης. . . Καὶ εἰς τὸν Κάρολον τάχα. . . ; ἀδύνατον, ἀδύνατον! Αὐτὸ τὸ βρωμόπαιδο νὰ μὲ ληστεύσῃ. . .

Κ' ἐθεώρησε τὴν θυγατέρα του, ἱσταμένην ἀφρον καὶ ἀπαθῆ.

— Δὲν κουνίεται! καρφὶ δὲν τῆς καίεται! Ἦνε περισσότερο Γρανδὲ καὶ ἀπὸ 'μένα τὸν ἴδιον· τοῦλάχιστον δὲν τὰ ἐχάρισες, πιστεύω τὰ χρήματά σου; Ἐλα, λέγε!

Ἡ Εὐγενία ἠτένισεν ἐπὶ τὸν πατέρα τῆς εἰρωνικώτατον βλέμμα, ὅπερ προσέβαλεν αὐτόν.

— Εὐγενία, προσέθηκεν ἐκεῖνος, εἶσαι εἰς τὸ σπῆτι μου, εἰς τὸ σπῆτι τοῦ πατέρα σου τὸ ἐννοεῖς; Διὰ νὰ μένης εἰς τὸ σπῆτι του πρέπει ν' ἀκούης τὰς διαταγὰς του. Ὁ παπᾶς αὐτὸ σοῦ λέγει.

Ἡ Εὐγενία ἔκλινε τὴν κεφαλὴν.

— Μεῦ προσέβαλες, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ πατήρ τῆς, ὅ,τι ἀγαπητότερον ἔχω! Θέλω νὰ σὲ βλέπω εὐπειθῆ. Πήγαινε εἰς τὸ δωμάτιόν σου. Θὰ μένης ἐκεῖ ἕως νὰ σοῦ δώσω τὴν ἀδειάν νὰ εὐγῆς. Ἡ Ἀννέτα θὰ σοῦ φέρῃ ψωμί καὶ νερόν. Ἀκούσες; Ἐμπρός!

Ἡ Εὐγενία ἀνελύθη εἰς δάκρυα, κ' ἔδραμε πρὸς τὴν μητέρα τῆς.

[Ἐστὶαι συνέχεια.]

Ἐὰν ὁ φιλόδοξος ἔβλεπε πληρουμένης ὁδοῦ του τὰς ἐπιθυμίας, θὰ ἠσθάνετο ἐαυτὸν ὡς τὸν ἀθλιώτερον τῶν ἀνθρώπων. Διότι δὲν ὑπάρχει μεγαλειτέρα ἀπελιπίαια τοῦ νὰ μὴ δύναται νὰ ἐλπίσῃ ἐπαύξῃσιν τῆς παρουσίας εὐτυχίας του.

Ἡ ΝΕΟΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΓΝΕΡ

Ὁ Γουλιέλμος Ριχάρδος Βάγνερ ἐγεννήθη ἐν Λειψία τῇ 10/22 Μαΐου 1813. Ἦτο ἕβδομον τέκνον ἀστυνομικοῦ ὑπαλλήλου καὶ ἀπόλεσε τὸν πατέρα του ἐν ἡλικίᾳ πέντε μῶλις μηνῶν.

Ἡ χήρα μήτηρ αὐτοῦ, ἀφῶ διήγαγε βίον πενέστατον ἐπὶ δύο ἔτη, μῶλις συντηροῦσα πολυμελῆ οικογένειαν διὰ τῆς μικρᾶς δημοσίας συντάξεως ἣν ἐλάμβανε, συνεζεύθη τὸν ἡθοποιὸν Λουδοβίκον Γκέγερ, ἀρχαῖον φίλον τοῦ συζύγου τῆς καὶ καταλιποῦσα τὴν Λειψίαν ἠκολούθησεν αὐτὸν μετὰ τῆς πλειάδος τεσσάρων θυγατρῶν καὶ τριῶν υἱῶν, οἵτινες ἀπετέλουν τὴν μόνην αὐτῆς προικα.

**

Ἐν τούτοις ὁ Γκέγερ, καλλιτέχνης ἐν ἀπαιτοῖς αἰσθημασιν αὐτοῦ, μετὰ πατρικῆς στοργῆς ἀνέλαβε τὴν ἀνατροφήν τῶν θετῶν τοῦ τέκνων, τὸν μὲν Ἀλδέρτον καὶ τὴν Ροζαλίαν, προορίζων διὰ τὸ θέατρον, ἐλπίζων δὲ νὰ καταστήσῃ τὸν μικρὸν Ριχάρδον ζωγράφον. Ἀλλ' ἡ πρὸς τὴν ζωγραφικὴν ἀποστροφή τοῦ παιδὸς ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ παραιτηθῇ τοῦ ἀρχικοῦ σχεδίου.

Ἐν ἡλικίᾳ ἐπτὰ ἐτῶν ἤρξατο διδάσκων τὸν Ριχάρδον ἀρχαῖς κλειδοκουμβάλου, ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἠσθένησε βαρῶς καὶ δὲν ἠγέρθη πλέον τῆς κλίνης. Τὴν παράμονον τοῦ ἴδιου θανάτου ἠθέλησε ν' ἀκούσῃ τὸ παιδίον, ἵνα κρίνῃ περὶ τῆς προόδου αὐτοῦ. Καὶ ὁ Ριχάρδος ἐξετέλεσε τότε ἐν τῷ γειτονικῷ δωματίῳ δύο μικρὰ μουσικὰ τεμάχια. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἴστατο παρὰ τὰ προσκεφαλαῖον τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ ὅταν ἐτελειώσεν, ὁ ἀσθενὴς ἐψιθύρισε διὰ φωνῆς ἐσθεσμένης πρὸς τὴν σύζυγόν του:

— Νὰ ἔχῃ τάχα κλίσειν πρὸς τὴν μουσικὴν; Τὴν ἐπομένην πρωίαν ὁ Γκέγερ ἀπέθανεν. Ὄταν δ' ἡ χήρα ἀνήλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τῶν παιδιῶν καὶ ἐλάλει πρὸς αὐτὰ περὶ ἐκείνου, ἐστὶς τὰ εἶχεν ἀγαπήσῃ ὡς πατήρ, στραφεῖσα πρὸς τὸν μικρὸν Ριχάρδον τῷ εἶπε:

— Ἦθελε νὰ σε κάμῃ καὶ τι ἐσένα.

Καὶ ὁ παῖς ἀκούσας τοὺς λόγους τούτους ἐβυθίσθη εἰς βεμβασμόν.

**

Τῷ 1822 εἰσήχθη ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Σταυροῦ, ὑπὸ τινος ἀδελφοῦ τοῦ μακκίριτου πάππου του, καὶ διακώφως τὰ μαθήματα τῆς μουσικῆς ἐπεδόθη ἤδη εἰς τὰ γράμματα.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐδόθη ἐν Δρέσδῃ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ τοῦ Βέμπερ ἡ πρώτη παράστασις τοῦ Freischütz, κινήσασα τὸν ἐνθουσιασμόν ὀλοκλήρου τῆς Γερμανίας, διότι ἐ-

νυψοῦτο διὰ τοῦ μελοδράματος τούτου νικηφόρος ἡ ἐθνικὴ τέχνη ἐναντίον τῆς δυναστείας τῆς ἰταλικῆς σχολῆς.

Ὁ ἐνεκαετὴς Βάγνερ ἠσθάνθη τότε τὸ πρῶτον ἐξεγειρόμενον ἐν ἑαυτῷ τὸ μουσικὸν ὄρμη-φυτον καὶ ἀνέλαβε πάλιν τὸ μάθημα τοῦ κλειδοκουμβάλου. Ἀλλὰ τὰ μηχανικὰ μουσικὰ γυμνάσματα δυσῆρστον αὐτὸν καθ' ὑπερβολήν. Καὶ ὁ διδάσκαλος συλλαβῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ αὐτὸν ἡμέραν τινα, ἐνῶ προσεπάθει νὰ εὐρῆ ἐπὶ τοῦ κλειδοκουμβάλου ἀπὸ μνήμης ἤχόν τινα ἐκ τοῦ προσφίλου Freischütz, ἐπὶ τοσοῦτον ἐσκαιδαίσθη, ὥστε ἐδήλωσε ῥητῶς ὅτι: «Δὲν θὰ γείνη τίποτε αὐτὸ τὸ παιδί!»

Ὁ Ριχάρδος διέκοψε καὶ πάλιν τὰ μαθήματα αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀπικαιοδόξου διδασκάλου, ἀλλὰ δὲν ἔπαυσεν ἐν ὄρα σχολῆς τὰς ἐπὶ τοῦ Freischütz δακτυλικὰς ἀποπειράς του, καὶ ὁ Βέμπερ διερχόμενος διὰ τῆς ὁδοῦ ἦτο δι' αὐτὸν θέαμα ἔκτακτον, τὸ ὅποιον ἐσπευδεν ἵνα ἴδῃ καὶ θαυμάσῃ ἀπὸ τοῦ παραθύρου.

**

Ἐν τούτοις ἡ μουσικὴ εἶχεν ἀντιζῆλον προτιμωμένην τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα. Ἡ ζωὴ αὐτοῦ παιδὸς φαντασία κατεθέλετο ἐκ τῆς θαυμασίας μυθολογίας καὶ τῆς ἐνδόξου ἱστορίας τῶν ἡμετέρων προγόνων. Εἶχεν ἤδη μεταφράσῃ τὰς δύο πρώτας ραψωδίας τῆς Ὀδυσσεύς, ὁ δὲ καθηγητὴς αὐτοῦ βλέπων τὸν περὶ τὰς κλασικὰς σπουδὰς θερμότερον ζῆλον τοῦ μικροῦ Βάγνερ, ἐσκέφθη νὰ τὸν κάμῃ φιλόλογον.

Ἀλλ' ὁ Ριχάρδος εἶχε σχέδια πολλῶ ὕψη-λότερα. Ἀσθενούντος τινὸς ἐκ τῶν συμμαθητῶν αὐτοῦ, ἐτέθη μεταξὺ τῶν νεαρῶν σπουδαστῶν διαγώνισμα περὶ συνθέσεως καταλλήλου ποιήματος. Τυχὸν δ' οὗτος τοῦ βραβείου, καὶ γοητευθεὶς ἐκ τῆς ἐπιτυχίας, ἐν ἡλικίᾳ ἑνδεκά ἐτῶν ἀπεράσισε νὰ γείνη μέγας ποιητής. ἤρξατο ἐπομένως τῆς σπουδῆς τῆς ἀγγλικῆς γλώσσης ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ ν' ἀναγνώσῃ τὸν Σαίξπηρ ἐν πρωτοτύπῳ. Δεκατετραετῆς δὲ ἀπεπειράθη νὰ γράψῃ τραγῳδίαν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Ἀγγλοῦ τραγικοῦ.

**

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην λόγοι οἰκογενειακοὶ ἠνάγκασαν τὴν μητέρα του νὰ μεταβῇ εἰς Λειψίαν, ἔνθα ἡ μεγαλειτέρα αὐτῆς κόρη Ροζαλία ἀνήρχετο ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐκεῖ θεάτρου, καὶ ὁ Ριχάρδος ἀπῆλθε τῆς Δρέσδης. Ἀλλ' ἐξετασθεὶς ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ Νισο-λαϊ τῆς Δρέσδης κατετάχθη εἰς ταξὶν κατωτέρων ἐκείνης, ἐν ἡ ἐφοίτα εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Σταυροῦ, καὶ ὁ ἐξουτελισμὸς αὐτοῦ ἐπὶ τοσοῦτον ἐπηρέασε τὸν χαρακτήρα αὐτοῦ, ὥστε ἀπὸ

ΤΟΜΟΝ 18'—1888.

τῆς μεγίστης ἐπιμελείας μετέπεσε εἰς τὴν ἐσχάτην ἀμέλειαν· μόνῃ δὲ φιλότῃ ἀσχολία ἀπέμεινε αὐτῷ ἡ σύνθεσις τραγῳδιῶν.

Τὸ πρῶτον ἐκεῖ ἐν τινι συναυλίᾳ ἤκουσε τὰς συμφωνίας τοῦ Βεετγῶδεν, αἵτινες ἀνεζωπύρησαν καὶ πάλιν τὸ ἐν αὐτῷ μουσικὸν αἰσθημα, αὐτῶς ὥστε συνέλαβε τὸ σχέδιον νὰ γράψῃ διὰ τὸ μέγα ὄραμα τοῦ μουσικῆν ὁμοίαν τῆς τοῦ Egmont.

**

Μὴ ἔχων ἔτι ἰδέαν τινα περὶ μουσικῆς συνθέσεως ἐπρομηθεύθη τὸν Ὀδηγὸν τῆς ἀρμονίας καὶ ἐπεδόθη ἐν κρυπτῷ εἰς τὴν μελέτην αὐτοῦ.

Δυστυχῶς τὰ χειρόγραφα τῆς μεγάλης τραγῳδίας ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ αἰεπιπλήξεις ἔπεσον βραχδαιαὶ ἐπὶ τῆς κερφαλῆς τοῦ ἀνηλικίου δραματοποιοῦ, τοῦ ἀμολούντος τὰ μαθήματα τοῦ χέρου τοιοῦτων ἀνοησιῶν. Ὁ δὲ Ριχάρδος φοβούμενος νέαν ἐπιζητημένην ἐκδοσιν μητρικῶν συμβουλῶν, ἀν ἐμάνθανον ὅτι ἡ τραγῳδία του μετεβλήθη ἤδη εἰς μελοδράμα, ἐξηκολούθει τὰς μυστικὰς συνθετικὰς σπουδὰς, σκοπῶν ν' ἀναφανθῇ ἡμέραν τινα ἀφρῆς μέγας καὶ ἐνδοξοῦς ἐν μέσῳ τῶν ἐκπεπληγμένων οἰκείων αὐτοῦ.

**

Ἐργάσθη οὕτως ἐπὶ τινα χρόνον, ἀλλ' ἀπελιπίσθη περὶ τῆς συγγραφῆς μελοδράματος, ἀπεράσισε νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν σύνθεσιν ἀπλῆς μελωδίας. Κατέπεισε λοιπὸν τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ δι' ἐπιμόνων παρακλήσεων, καὶ ἐνῶ ὁ δὲν μουσικὸν ὄργανον ἐγνώριζεν, ἤρξατο τῶν μαθημάτων μουσικῆς συνθέσεως μετὰ διακεκριμένου διδασκάλου. Ἀλλὰ καὶ ὁ διδάσκαλος οὕτως, ὡς ὁ τοῦ κλειδοκουμβάλου, ἐξεφράσθη λίαν ἀποθαρρυντικῶς περὶ τοῦ ἀτιθάσσου τούτου μαθητοῦ, τοῦ μὴ ἐννοοῦντος νὰ ὑποταχθῇ εἰς οὐδένα κανόνα.

Τέλος τῷ 1829 ὁ Βάγνερ παρέδιδε πρὸς ἐκτέλεσιν τὴν πρώτην αὐτοῦ σύνθεσιν: Προανάκρουσμα, καμψῶς ἀντιγεγραμμένον διὰ τριῶν χρωμάτων μελάνης: ἐρυθρῆς διὰ τὰ ἔγχορδα ὄργανα, πρασίνης διὰ τὰ ἐμπνευστὰ καὶ μαύρης διὰ τὰ κρουστικά.

Τὸ προανάκρουσμα τοῦτο, κινήσαν γενικὴν ἱλαρότητα, ἐξετελέσθη ἐν συναυλίᾳ ὑπὸ τῆς ὀρχήστρας τοῦ ἐν Λειψία θεάτρου. Ἐνεκα δὲ τῶν ἀλλεπαλλήλων καὶ θορυβωδῶς κρουομένων κυμβάλων ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους αὐτοῦ διέμεινε περιβόητον εἰς τὰ μουσικὰ χρονικά τῆς Γερμανίας ὑπὸ τὸν τίτλον: τὸ Προανάκρουσμα τῶν κυμβάλων.

**

Ἀλλ' ὁ Βάγνερ δὲν ἀπεθαρρύνθη ἐκ τῆς οἰκτρῆς ταύτης ἀποτυχίας τοῦ πρώτου ἔργου του. Ἐν τῶν μεγίστων προτερημάτων τῆς καλῆς

λιτεχνικής φύσεως αὐτοῦ ἦτο ἐπὶ πᾶσι καρτε-
ρίαι τις ἀνένδοτος καὶ ἀκατάβλητος.

Περαιτέρας τὰς γραμματικὰς αὐτοῦ σπου-
δὰς ἐνεγράφη σπουδαστὴς τῆς μουσικῆς ἐν τῷ
Πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας. Ἐτερος δὲ καθη-
γητὴς ἐξυδερκέστερος τῶν προτέρων διέγνω ἐν
τῷ νεαρῷ μαθητῇ αὐτοῦ ἰσχυρὰν πρωτοτυπίαν
καὶ ἀνέλαβε μετὰ ζήλου τὴν καλλιτεχνίαν αὐ-
τῆς. Ἀφοῦ ἐδίδασκεν αὐτὸν τὴν ἀρμονίαν καὶ
ἐπεμελήθη τὴν σύνθεσιν δύο μουσικῶν τεμαχί-
ων, κατέλιπε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ καὶ πάλιν εἰς
τὰς ἰδίας δυνάμεις.

Ὁ Βάγνερ ἐπέδωκε τότε εἰς τὴν μελέτην
τῶν συμφωνιῶν τοῦ Βεστώθεν, ἀγρυπνῶν νύ-
κτας ὄλας μὲ τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην ἐπὶ τῶν
σελίδων τῆς θης συμφωνίας, ἧτις εἶχε δι' αὐ-
τὸν ἴδιον ὄλας θέλητρον, καὶ ἀποπειρώμενος
νὰ γράψῃ τι κατὰ μίμησιν τοῦ μεγάλου διδα-
σκάλου.

* *

Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1832 ἀνεχώρησεν εἰς
Βιέννην μετὰ τῆς μεγάλης του συμφωνίας, ἐλ-
πίων ν' ἀναδείξῃ ἐκεῖ ἐν τῇ καλλιτεχνικῇ πρω-
τεύουσῃ τῆς Γερμανίας τὸ νέον τοῦτο ἔργον,
ἐν ᾧ συνεκέντρον ὄλας τὰς ἐλπίδας.

Ἄλλ' αἱ ἐλπίδες του διεψεύσθησαν καὶ ἀ-
πῆλθε μετ' ὀλίγον ἀπρακτός. Διερχόμενος ὅμως
διὰ τῆς Πράγας ἠτύχησε ν' ἀκούσῃ τινα ἔργα
αὐτοῦ ἐκταλεσθέντα μετὰ τινος ἐπιτυχίας ἐν
συναυλίᾳ τῶν μαθητῶν τοῦ ἐκεῖ Ὡδείου.

Ἐπανελθὼν εἰς Λειψίαν ἐπέδωκε εἰς τὴν συγ-
γραφήν μελοδράματος, φέροντος τὸν τίτλον
«Οἱ Γάμοι», φανταστικῆς καὶ καθ' ὑπερβολὴν
τρομερᾶς ὑπόθεσεως. Τὸ μελόδραμα τοῦτο ἀ-
πῆρσεν εἰς τὴν ἀδελφὴν του Ροζαλίαν καὶ ὁ
Βάγνερ ἐγκατέλιπεν αὐτὸ, ἀφοῦ συνέθεσε μέρη
τινα μόνον.

* *

Μετὰ μικρὰν διαμονὴν ἐν Λειψίᾳ προσε-
κλήθη ὡς διευθυντὴς τῆς ὀρχήστρας ἐν τῷ θε-
άτρῳ τοῦ Μαγδεμβούργου. Ἐρασθεὶς δ' ἐκεῖ τῆς
ἠθοποιῆς Γουλιελμίνης Πλάνερ, ἐμνηστεύσατο
μόνον αὐτὴν, ἀδυνατῶν ἕνεκα τῆς πτωχίας του
νὰ τὴν νυμφεύθῃ.

Ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου τοῦ Μαγδεμ-
βούργου εἶδε καταρρέαν καὶ δεύτερον αὐτοῦ ἔρ-
γον τὴν *Δάμιον* τοῦ Παλιέρμου. Οἱ αἰδοὶ
δὲν ἐγνώριζον τὰ μέρη των, τὰ λάθη διεδέχοντο
τὰ λάθη, καὶ τὸ τέλος κατέληξεν ἐν μέσῳ τῆς
γενικῆς χασμωδίας τῶν ἠθοποιῶν καὶ τοῦ κοι-
νοῦ.

Νέαι ἀπόπειραι ἐν διαφόροις μικραῖς γερμα-
νικαῖς πόλεσιν ἀπέληξαν εἰς συνεχεῖς ἀποτυχίας
καὶ ὁ Βάγνερ, μετ' ὄλας τὰς ἀποτρεπτικὰς συμ-
βουλάς τῶν οἰκείων του, ἔλαβε πάλιν τὴν γενναί-
αν ἀπόφασιν ν' ἀπέλθῃ εἰς τὸ μέγα κέντρον τοῦ
Ἑυρωπαϊκοῦ κόσμου, εἰς Παρίσιον, ἄγων μετ' ἐ-

αὐτοῦ τὴν γυναῖκα του — εἶχε πρό τίνος νυμ-
φευθῇ τὸν Γουλιελμίναν Πλάνερ — τὸν μέγα
κύνα του τῆς Νέας Γῆς καὶ τὰς δύο πρῶτας
πράξεις τοῦ *Πιέρρη*.

* *

Μετὰ πολυήμερον καὶ κινδυνῶδες ταξίδιον
ἀπεβιβάσθη τέλος ἐν Βουλώνῃ συνήνησεν ἐ-
κεῖ τὸν Μαγδεμβερ, ἐνεθαρρύνθη ὑπ' αὐτοῦ, ἔ-
λαβε συστατικὰ τινα γράμματα, καὶ ἀφίκετο
εἰς Παρίσιον περὶ τὸ ἔαρ τοῦ 1839. Πᾶσαι αἱ
ἀπόπειραι τοῦ Βάγνερ ἀπέβησαν καὶ αὐτὴς μά-
ταιαι καὶ μόνον ἠξιώθησαν εὐμενοῦς κρίσεως
καλλιτεχνικῆς τινα διηγῆματα αὐτοῦ καὶ ἄλ-
λαι δημοσιεύσεις ἐν Παρίσιον φύλλοις.

Πλήρης χρεῶν, ἀφάνης, δυστυχῆς, σχεδὸν
ἀπεγοητεύετο ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς τέχνης. Ἄλλ'
ἢ ἐνάτη ἐκεῖνη, ἡ προσφιλεῖς συμφωνία τοῦ Βε-
ετώθεν, ἦν τυχαίως ἤκουσεν ἡμέραν τινα, ἐν
τῷ Ὡδείῳ, ἐνέπνευσεν εἰς αὐτὸν νέας δυνάμεις
καὶ νέον ἐνθουσιασμόν.

Παραχωρήσας ἀντὶ 500 φράγκων τὸ κείμε-
νον τοῦ μελοδράματος «Vaisseau Fantôme» εἰς
τὸν διευθυντὴν τοῦ μελοδράματος, ἠσφάλισεν
οὕτω τὰ ἔξοδα τῆς ἐπανόδου καὶ ἐπανελθὼν τὸ
ἔαρ τοῦ 1842 εἰς Γερμανίαν κατηυθύνθη εἰς
Δρέσδην, ἐν ἀναβιβάσῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐ-
κεῖ Βασιλικῆς θεάτρου τὸν *Πιέρρη*, ὅπερ καὶ
ἐγένετο τέλος τὴν 20 Ὀκτωβρίου 1842.

Τὸ μελόδραμα μετ' ὄλον τὸ σχοινοτενὲς αὐ-
τοῦ, διότι παρετάθη ἀπὸ τῆς θῆς μέχρι τῆς 11ης
ὥρας, ἔτυχεν ἐκτάκτου ἐπιτυχίας. Τὸ πεθαμω-
μένον ἐκ τῆς μεγαλοπρεποῦς σκηνογραφίας κοι-
νὸν ἐχειροκρότησεν, ἀνευφήμησεν, ἀπεθέωσε τὸν
Βάγνερ, ὅστις ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἐκεῖνης — μόλο-
νότι ἐν τῷ *Πιέρρη* δὲν εἶχεν ἐξενέγκῃ ἐπὶ τὰς
μεταρρυθμιστικὰς αὐτοῦ θεωρίας, ἃς ἀργότερον
ἐφήρμοσεν ἐπὶ τοῦ *Δογγέρην*, τοῦ *Ταρχάου-
ζερ* τῶν *Νιβελοδγερ* καὶ τοῦ *Παρσιφάλ* —
καθίστατο πλέον ὁ προσφιλεῖς ἐθνικὸς μελοποιὸς
καὶ σημασιφόρος τῆς δραματικῆς μουσικῆς τοῦ
μέλλοντος ἀνὰ τὴν Γερμανίαν πᾶσαν. Γ*

Οἱ Πτωχοὶ καὶ Ὁ Χεῖμων

Λίαν σκληρὸς μὲν ὑπῆρξεν ὁ Φεβρουάριος.
Οὔτε ἐργασία, οὔτε ἄρτος, οὔτε πῦρ ἐν ταῖς
οἰκίαις. Τὴν οἰκογένειαν Κλαδίᾳ κατατρύχει
ἀπηνῶς ἡ ἔνδεια. Ἡ σύζυγος εἶνε πλύντρια,
ὁ σύζυγος κτίστης. Κατοικοῦσιν ἐν Βατινιόλῃ,
ἐν τῇ δὲ Καρδινῇ, μαύρην τινὰ οἰκίαν, μα-
σματώδεις ἀποπνέουσιν ἀναθυμᾶσεις. Τὸ δω-
μάτιον αὐτῶν, ἐπὶ τοῦ πέμπτου ὀρόφου κεί-
μενον, εἶνε οὕτω εσσαθρωμένον, ὥστε ἡ βροχὴ
εἰσδύει διὰ τῶν ῥωγμῶν τῆς ὀροφῆς. Δὲν θὰ ἐ-
μψυμοῖρον δὲ ἐπὶ τῇ ἐνδείᾳ των, ἀν' ὃ Κω-

στάκης των, δεκαετὲς παιδίον, μὴ εἶχεν ἀνάγ-
κην τροφῆς ὅπως ἀνδρωθῇ.

Τὸ παιδίον εἶνε ἀσθενικόν, καὶ ἡ ἐλαχίστη
ἀφορμὴ ρίπτει αὐτὸ εἰς τὴν κλίνην. Ὅτε ἐπῆ-
γαινεν εἰς τὸ σχολεῖον, τοσοῦτον ἐπεμελεῖτο,
θέλον νὰ τὰ μάθῃ ὄλα διὰ μᾶς, ὥστ' ἐπανήρ-
χето ἀσθενές. Εἶνε δ' εὐφύεστατον, χαριέστα-
τον διαβολάκι, πετῶν κατὰ τὴν συνομιλίαν του
ιδέας ἀνωτέρας τῆς ἡλικίας του. Οἱ γονεῖς
αὐτοῦ, καθ' ἃς ἡμέρας δὲν ἔχουν νὰ τοῦ δώ-
σουν τροφὴν, κλαίουν ἐκ τῆς λύπης των. Καὶ
εἶνε τρομερωτέρη ἐπὶ ἡ ἀνησυχία τῆς στοργῆς
των, καθόσον τὰ παιδίον ἀποθνήσκου ὡς μῦται
ἐν αὐτῇ τῇ συνομιλίᾳ, τόσον νοσώδης εἶνε.

Ἐν ταῖς ὁδοῖς θραύουσιν, ἐπὶ τούτῳ μει-
σθωμένοι ἄνδρες, τὸν πάγον. Ὁ Κλαδίς κατ-
ώρθωσε μέλιστα νὰ προσληφθῇ ὡς παγοθραύ-
στης καθαρῶς τὰ βεῖθρα τῶν ὁδῶν διὰ τῆς
ἀξίτης συντρίβων τὸν πάγον, τὸ ἐσπέρας δ' ἀ-
ποφέρει δύο δραχμάς. Μέχρις οὐ ἐπαναληφθῶ-
σιν αἱ οἰκοδομαί, καὶ αὐτὰι καλαὶ εἶνε διὰ νὰ
μὴ ἀποθάνουν ἀπὸ τὴν πείναν.

Ἄλλ' ἡμέραν τινα ὁ πατὴρ ἐπιστρέψας εὐ-
ρίσκει τὸν Κωστάκην κλινῆρ. Ἡ μήτηρ του ἀ-
γγοεῖ τί ἔχει. Τὸν εἶχε στείλει εἰς τὴν Κοι-
σέλλην, εἰς τῆς θείας του, μήπως εἶχε νὰ τοῦ
δώσῃ κανὲν ἐπανωφοράκι ζεστότερον, χονδρό-
τερον ἀπὸ τὸ πᾶνινόν του ἐνδυμα, ἐντὸς τοῦ
ὀποῖου τρέμει. Ἡ θεία του εἶχε παλαιὰ ἄνδρικά
ἐπανωφορία, πλατύτατα, καὶ ὁ μικρὸς ὑπέ-
στρεψε φρίσσαν, ζαλισμένος ἐκ τοῦ ψύχους, ὡς
νὰ εἶχε πει ποτόν τι. Τώρα εἶνε κατακόκκινος
ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου, λέγει ἀνοηδίας, νομί-
ζει ὅτι παίζει τὸ τόπι, καὶ τραγῳδεῖ.

Ἡ μήτηρ ἀνῆρτησε ῥάκος τι σαλίου, πρὸ
τοῦ παραθύρου, ὅπως στομπώσῃ συντετρίμι-
μένην τοῦ παραθύρου ὕαλον ὑπερᾶνω αὐτῆς
χαίνοισι συντετρίμμεναι δύο ἄλλαι, ἐξ ὧν δια-
φαίνεται τὸ πελιδνὸν φαίχρον τοῦ οὐρανοῦ.
Ἡ ἔνδεια ἐκένωσε τὴν ἱματιοθήκην, καμίσασα
ὄλα τὰ ἀσπρόφρουχα εἰς τὸ ἐνεχυραδανειστή-
ριον. Ἐσπέραν τινα ἐπώλησαν μίαν τράπεζαν
καὶ δύο καθέλας. Ὁ Κωστάκης κατακλίνετο
πρὶν χαμαί. Ἄλλ' ἀφῶτου ἠσθένησε τῷ παρε-
χάρησαν τὴν κλίνην, ἀλλὰ καὶ αὐτῇ δὲν εἶνε
ἀναπαυτική, διότι τὸ ἔριον τοῦ στρώματος τὸ
ἐπώλησαν εἰς ἕνα μεταπρατὴν πρὸς τεσσαρά-
κοντα ἢ πενήκοντα λεπτὰ τὴν λίτραν. Τώρα
ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ κατακλίνονται ἐν τινι
γωνίᾳ ἐπὶ ἀχυραστρώματος, τὸ ὅποιον θὰ πε-
ριεφρόνουν καὶ οἱ σκύλοι.

Ἐν τούτοις ἀμφοτέρω ἔχουσι τὴν προσοχὴν
των πρὸς τὸν Κωστάκην ἀνατινασόμενον ἐν
τῇ κλίνῃ. Τί ἔχει λοιπὸν τὸ μικρὸν καὶ παρα-
μιλεῖ; Κανένα ζῶον τὸ ἐδάγκωσεν, ἢ μὴ ταῦ-
δωκαν κ' ἐπιε κανὲν κακὸν ποτόν; Ἡ γειτό-
νισσα, ἡ κυρὰ Σκουφᾶ, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμα-

τίον των, ἐξετάζει καλὰ τὸ παιδίον καὶ λέγει
ὅτι ἔχει πάρεν κρύωμα Ἐρεῖν αὐτῇ, ἀπὸ τέτοι-
α ἀφρώστια ἔχασε τὸν ἀνδρα τῆς.

Ἡ μήτηρ κλαίει σφιγγούσα ἐν τῇ ἀγάθῃ
τῆς τὸν Κωστάκην. Ὁ πατὴρ καταβαίνει ὡς
παραφρων καὶ τρέχει πρὸς ἀναζήτησιν ἰατροῦ.
Φέρεται δὲ μετ' αὐτοῦ ἕνα, ὑψηλὸν, ἕνα κατσούφι,
ὅστις ἀκροσται τῆς ἀναπνοῆς τοῦ παιδίου τὸ
οὐς προσήλων εἰς τὰ νῶτα αὐτοῦ, κτυπᾷ διὰ
τῶν δακτύλων ἐπὶ τοῦ στήθους, χωρὶς νὰ εἴπῃ
λέξιν. Ἡ κυρὰ Σκουφᾶ φέρεται ἐκ τοῦ δωματίου
τῆς μολυβδοκόνδυλον καὶ χάρτην ὅπως γράψῃ
τὴν συνταγὴν του.

Ἀπέρχεται δ' ἀφωνος ὡς ἄλλεν, ἀλλ' ἡ μή-
τηρ διὰ φωνῆς πνιγμένης:

— Τί ἔχει, γιαντρέ;

— Πλευρίτιδα, ἀποκρίνεται ὁ ἰατρὸς ἐν βρα-
χυλογίᾳ, ἀνευ ἄλλης ἐξηγήσεως. Εἶτα δ' ἐρωτᾷ
καὶ οὕτως:

— Εἰσθε γραμμένοι εἰς τὴν Ἐταιρίαν τῆς
Ἀγαθοεργίας;

— Ὁχι, γιαντρέ, τὸ καλοκαίρι ποῦ πέρασε
δὲ δυστυχούσαμε. Ὁ χεῖμωνας μᾶς ἔχοντά-
κωσε.

— Κρίμα! Κρίμα!

Καὶ ὑπόσχεται ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ. Ἡ κυρὰ
Σκουφᾶ τοῖς δανεῖζει μίαν δραχμὴν διὰ ν' ἀ-
γοράσουν ἰατρικά. Μὲ τὰς δύο δραχμάς τοῦ
Κλαδία ἠγόρασαν μίαν ἰσάν κρέας, κάρβουνα
καὶ ἀλειμματοκίτριον. Ἡ πρώτη αὐτῇ νύξ δι-
έρχεται καλῶς. Τὸ πῦρ καίει ἀκαταπαύστως. Ὁ
ἀσθενὴς μικρὸς, ὡς ὑπὸ τῆς πολλῆς θερμότητος
ἀποκοιμηθεὶς, δὲν ὀμιλεῖ πλέον. Τὰ χεράκια του
φλέγουσι. Οἱ γονεῖς του βλέποντες αὐτὸν ὑπὸ
τοῦ πυρετοῦ κεκμηκῆτα εἰσὶν ἡσυχαι: τὴν δ' ἔ-
παύριον, μένουσιν ἐνεοί, καθίστανται περιτρο-
μοὶ πάλιν ὅταν ὁ ἰατρὸς ἀνασιρῇ θλιθερῶς τὴν
κεφαλὴν του πρὸ τῆς κλίνης, μορφαίων ὡς ἀν-
θρωπος ἀπολέσας πᾶσαν ἐλπίδα.

Ἐπὶ πέντε ἡμέρας οὐδέμια μεταβολὴ! Ὁ
Κωστάκης ὑπνοὶ καταβεβλημένος. Εἰς τὸ δω-
μάτιον ἡ ἔνδεια φαίνεται εἰσπνέουσα μετὰ τοῦ
ἀνέμου διὰ τῶν ὀπῶν τῆς στέγης καὶ τοῦ πα-
ραθύρου. Ἠναγκάσθησαν νὰ πληρώσασιν τὸν
φαρμακοποιόν. Μετὰ ταῦτα ἐστερήθησαν τὰ
πάντα, οὐδὲν ταῖς ὑπελείπετο πλέον.

Ὁ Κλαδίς ἐξακολουθεῖ θραύων τὸν πάγον
τῶν ὁδῶν ἀλλὰ αἱ δύο δραχμαὶ ἃς κερδαίνει
δὲν ἀρκοῦσιν. Ἐπειδὴ τὸ δριμύτατον ἐκεῖνο
ψῦχος δύναται νὰ θανατώσῃ τὸν Κωστάκην
ἐπιθυμεῖ νὰ τακῶσιν αἱ χιόνες, ἀλλὰ καὶ φο-
βεῖται ἄρα μὴ τακῶσιν. Ἀπερχόμενος εἰς τὸ
ἔργον αἰσθάνεται χαρὰν ὅταν καταλευκὸς τὰς
ὁδοὺς ἀλλ' ἀμέσως ἀναπολεῖ τὸν ἀγωνιῶντα
ἐκεῖ ἐπάνω μικρὸν, καὶ ζητεῖ διακῶδως ἀκτίνα
τινὰ ἡλίου, ἐαρινόν τι ἥμερον θαλάσσης ἀποσα-

ροῦν τὴν χιόνα. Ἄν τοῦλάχιστον ἦσαν ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἐταιρίας τῆς Ἀγαθοεργίας, θὰ εἶχον ἰατρὸν καὶ φάρμακον δωρεάν. Ἡ μήτηρ μετέβη εἰς τὴν δημαρχίαν, ἀλλ' ἀπήντησαν εἰς αὐτήν, ὅτι αἱ αἰτήσεις ἦσαν πολλαί, ὅτι ἔπρεπε νὰ περιμένῃ. Ἐν τούτοις κατάρθρωσε νὰ λάβῃ ἀποδείξεις τινὰς πρὸς δωρεάν προμήθειαν ἄρτου· φιλόανθρωπος δὲ τις κυρία ἔδωκεν αὐτῇ πέντε δραχμὰς. Μετὰ ταῦτα ἡ ἐνδεῖα ἤρξατο πάλιν.

Τὴν πέμπτην ἡμέραν ὁ Κλαδιάς φέρει τὰς τελευταίας του δύο δραχμὰς. Ἡ τῆξις τῶν χιόνων ἐπῆλθε καὶ τὸν ἀπέπεμψαν. Τώρα, τετέλεστα! ἡ θερμάστρα μένει ψυχρὰ, ἄρτος δὲν ὑπάρχει, οὐδὲ φάρμακα δίδει ὁ φαρμακοποιός. Ἐν τῇ δωματίῳ, τῷ στάζοντι ὑγρασίαν, ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ τρέμουσιν ἐκ τοῦ φόβου κατάναντι τοῦ μικροῦ ψυχορραγοῦντος. Ἡ κυρὰ Σκουφὰ δὲν εἰσέρχεται πλέον νὰ τοὺς ἴδῃ, «ἐπειδὴ εἶνε πολὺ εὐαίσθητη καὶ δὲν βαπτὰ ἡ καρδιά της νὰ τοὺς βλέπῃ σὲ τέτοια κατάστασις». Οἱ ἄλλοι σύνοικοι διέρχονται πάντες ἐν τάχει πρὸ τῆς θύρας των. Ἐννοτε ἡ μήτηρ ὑπὸ πλημμύρας δακρύων καταλαμβάνομένη δρῶμα εἰς τὴν κλίνην καὶ ἀσπάζεται τὸν Κωστάκηνην της, ὡσεὶ ὅπως ἀνακουφίσῃ καὶ θεραπεύσῃ αὐτόν. Ὁ πατήρ, ἀποβλακωθεὶς, μένει ὀλοκλήρους ὥρας εἰς τὸ παράθυρον, ἀνεγείρων τὸ παλαιὸν σάβιον, βλέπων σταζούσας τὰς τρηκτένας χιόνιας, τὸ ὕδωρ καταπίπτει ἀπὸ τῶν στεγῶν καὶ διὰ τῶν μεγάλων σταγόνων του μεταλαύει τὴν ὁδόν. Ποτὸς ζεῦρεῖ, εἰμπορεῖ αὐτὸ νὰ ὠφελῆσθαι τὸν Κωστάκηνην.

Ἡμέραν τινὰ, ὁ ἰατρὸς ἐδήλωσεν ὅτι δὲν θὰ ἐπανέλθῃ πλέον. Ἀπόλωτο πᾶσα ἐλπίς σωτηρίας.

— Αὐτὸς ὁ ὑγρὸς καιρὸς τὸ ἀπετελείωσεν, εἶπε.

Ὁ Κλαδιάς καταρᾶται ἐαυτὸν καὶ τὴν τύχην, ἡ ὁποία τὸν ἔφερεν εἰς τοιαύτην κατάστασιν. Κάθε καιρὸς λοιπὸν τὴν κάμνει τὴν φτωχολογῶν ἀποθνήσκῃ; Ἦτο πάγος, καὶ ἐπείραζε, τώρα λυώνει καὶ πειράζει περισσώτερο. «Ἄχ! ἂν ἡ γυναῖκα του ἤθελε, θ' ἀναπταν κάμψοσα κάρβουνα ἐκεῖ, καὶ θὰ ἐπήγαγιναι καὶ οἱ τρεῖς τοὺς μαζί. Θὰ τέλειωναν τὰ βράσανα, μίαν ὥρα ἀρχήτερα».

Ἐν τούτοις ἡ μήτηρ ὑπέστρεψεν εἰς τὴν δημαρχίαν. Ὑπεσχέθησαν νὰ τοῖς στείλουν βοήθειαν καὶ περιμένουν. Τί φοικτὴ ἡμέρα! Ψυχὸς κατὰμαυρον καταπίπτει ἀπὸ τῆς βροφῆς ἐν τινι γωνίᾳ τρέχει ἡ βροχὴ. Ἀπὸ τὸ ἐσπέρας δὲν ἔβαλαν τίποτε, εἰς τὸ στόμα των, τὸ παιδί μόνον ἐπιε ζεστόν, τὸ ὅποιον τοῖς ἔφερον εἰς γειτῶν. Ὁ πατήρ, καθήμενός πρὸ τῆς τραπέζης, τὴν κεφαλὴν ἐν ταῖς χερσίν ἔχων, παραμένει ἡλίθιος, βόμβους ἀκούων εἰς τὰ ὠ-

τα. Εἰς ἕκαστον κρότον βηματικῶν ἡ μήτηρ τρέχει εἰς τὴν θύραν, νομίζει ὅτι ἐφθασαν τέλος πάντων αἱ ὑποσχεθεῖσαι βοήθειαι. Σημαίνει ἡ ἕκτη ὥρα καὶ οὐδὲν ἐφάνη. Ἡ λύκη τῆς ἐσπέρας, ἡ πλήρης πηλοῦ ἐν τῇ ὁδῷ ἔξω, διέρχεται βραδέως καὶ ἀπαισιῶς ὡς ἀγωνία.

Ἀίφνης ἐν τῇ ἐπαυξανούσῃ σκοτίᾳ, ὁ Κωστάκης ψελλίζει διακεκομμένας τινὰς λέξεις:

— Μαμά... μαμά...

Ἡ μήτηρ πλησιάζει καὶ ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτῆς αἰσθάνεται ἐπὶ στιγμὴν σφοδρὰν πῖνα πνοήν. Καὶ οὐδὲν ἀκούει πλέον ἀμυδρῶς μόνον διακρίνει τὸ παιδίον ἀνεστραμμένον ἔχον τὴν κεφαλὴν καὶ ἀκαμπτον τὸν τραχήλον. Κρᾶνυγάζει, παραφρονούσα, ἰκετεύουσα:

— Φῶς! γρήγορα, φῶς!... Κωστάκη μου, μίλησέ μου!

Ἀλειμματοκῆριον δὲν ὑπάρχει. Ἐν τῇ σπουδῇ αὐτῆς, προστριβεῖ φασφύρα, θραύσει αὐτὰ διὰ τῶν δακτύλων της. Εἶτα διὰ τῶν τρεμουσῶν αὐτῆς χερῶν ψηλαφεῖ τὸ πρόσωπον τοῦ παιδιοῦ.

— Ἄχ! Θεέ μου! πέθανε!... Τ' ἀκούεις, Κλαδιά;

Ὁ πατήρ ἀνεγείρει τὴν κεφαλὴν, οὐδὲν ἐν τῷ σκότει βλέπων.

— Πέθανε; τί μοῦ λέεις; Καλλίτερα ποῦ πέθανε.

Τοὺς ὀλολυγμούς τῆς μητρὸς ἀκούουσα ἡ κυρὰ Σκουφὰ ἀποφασίζει νὰ ἐμφανισθῇ μετὰ τοῦ λαμπτήρος της. Καὶ ὅν δὲ χρόνον αἱ δύο γυναῖκες διευθετοῦσι τὸν νεκρὸν τοῦ Κωστάκη ἀκούεται κτύπος. Τὸ βοήθημα ἐφθασε: δέκα δραχμαὶ, ἀποδείξεις πρὸς προμήθειαν ἄρτου καὶ κρέατος. Ὁ Κλαδιάς, γελᾷ βλακωδῶς λέγων ὅτι, ἡ Ἐταιρία τῆς Ἀγαθοεργίας ποτὲ δὲν προφθάνει τὸν σιδηρόδρομον.

Καὶ τί θλιβερόν πτώμα ἀπετέλεσεν ὁ μικρὸς, ἰσχρὸν, ελαφρὸν ὡς πτερόν. Ἄν ἕνα σπυργίτην κατέκλινον ἐπὶ τῆς στρωμνῆς ἐκείνης ὑπὸ τῆς χιόνος θανατωθέντα καὶ περισυναχθέντα ἐν τῇ ὁδῷ, τὸ σῶμα του δὲν ὀ ἀπετέλει μικρότερον ὄγκον.

Ἐν τούτοις ἡ κυρὰ Σκουφὰ φιλόφρων πάλιν καταστᾶσα, παροτρύνει αὐτοὺς νὰ φάγωσι. Δὲν θὰ σηκωθῇ τὸ μικρὸν ἄν μένον αὐτοὶ ἐστὶ νηστικοὶ ἐς τὸ πλάγι του. Ἀπόρητος ἀναδέχεται νὰ μεταβῇ πρὸς ἀναζήτησιν ἄρτου καὶ κρέατος, προστιθεῖσα ὅτι ἐκτός αὐτῶν θὰ φέρῃ καὶ ἀλειμματοκῆριον. Ἐπιστρέψασα στρώνει τὴν τραπέζαν, παραθέτει τὸ φαγητὸν ζεστόν ζεστόν. Ὁ Κλαδιάς καὶ ἡ σύζυγός του βουλιμιῶντες τρώγουσιν ἀδδηφάγως πρὸς τὸν νεκρὸν, οὕτως διακρίνουσιν ἐν τῇ σκιά τὴν καταλεγκὸν μικρὰν μορφήν. Ἡ θερμάστρα ψιθυρίζει ἀνημένη, πολὺ καλὰ εἶνε τώρα. Ἔστιν ὅτε οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς μητρὸς ὑγραίνονται. Τὰ δάκρυά της πίπτουσιν ἐπὶ τοῦ ἄρτου της. Πῶσο θὰ ζε-

σταίνονταν τώρα ὁ Κωστάκης! με τί εὐχαρίστησι ὁ ἄτρωγον ὀλίγον κρέας!

Ἡ κυρὰ Σκουφὰ ἐπιμένει ν' ἀγρυπνήσῃ πρὸς τὸν νεκρὸν. Περὶ τὴν μίαν μετὰ τὰ μεσάνυχτα, ἀπ' οὗ ὁ Κλαδιάς ἀπεκοιμήθη τέλος, τὴν κεφαλὴν του ἐρείδων ἐπὶ τοῦ ποδὸς τῆς κλίνης, αἱ δύο γυναῖκες παρασκευάζουσι καφέν. Προσεκάλεσαν καὶ ἐτέραν γειτόνισσαν, δεκαοκταετιδὰ τινὰ ράπτριαν; φέρει δὲ καὶ αὐτὴ ὑπὸλοιπὸν τι φαῖλης ἀγνοῦ, ὅπως εἰσενέγκῃ καὶ τι. Αἱ τρεῖς γυναῖκες πίνουσι τὸν καφέν των ἡρέμα, συνδιαλεγόμεναι ταπεινῇ τῇ φωνῇ, διηγοῦμεναι παραδόξους περὶ νεκρῶν διηγήσεις· κατὰ μικρὸν ἡ φωνὴ αὐτῶν ἀνυψοῦται, αἱ συνδιαλέξεις των εὐρύονται, ὀμιλοῦσι περὶ τῆς οἰκίας, περὶ τῆς συνοικίας, περὶ ἐγκλήματος τινὸς διαπραχθέντος ἐν ἀποκέντρῳ τινι ὁδῷ. Ἐννοτε δ' ἡ μήτηρ ἐγείρεται καὶ ἔρχεται πρὸς τὸν Κωστάκη, ὡς διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι δὲν ἐκινήθη.

Ἐπειδὴ ἡ δῆλωσις τοῦ θανάτου δὲν ἐγένετο τὸ ἐσπέρας, ὁ μικρὸς κατ' ἀνάγκην θὰ μείνῃ ἐκεῖ τὴν ἐπαύριον, ἔχον τὴν ἡμέραν. Ἐν μόνον ἔχουσι δωμάτιον, συμβουῖσι μετὰ τοῦ Κωστάκη, δαιτυνῶνται καὶ ὑπνοῦσι μετ' αὐτοῦ. Ἐννοτε λημονοῦσιν αὐτόν; ὅταν δ' αἴφνης βλέπουσιν αὐτὸν νεκρὸν, νομίζουσιν ὅτι τὸν ἔχασαν ἄλλην μίαν φοράν.

Τέλος τὴν ἐπαύριον φέρεται τὸ φέρετρον δὲν εἶνε μεγαλύτερον κουτίου παιγιδιῶν, τέσσαρες σανίδες κακῶς ρικανισθεῖσαι, δωρεὰν δοθεῖσαι ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως τῷ Κλαδιά, μετὰ τὴν προσαγωγὴν πιστοποιητικῆς ἐνδείας. Καὶ δρᾶμον! τρέχοντες πορεύονται εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ὅπισθ' τοῦ Κωστάκη παρακολουθεῖ ὁ πατήρ μετὰ δύο εταίρων του, οὓς συνήνησε κατ' ὁδόν, μετ' αὐτοῦ δὲ ἡ μήτηρ, ἡ κυρὰ Σκουφὰ, καὶ ἡ ἐτέρα γειτόνισσα, ἡ ράπτρια. Ὅλοι πατοῦν ἐν τῇ λάσπῃ. Δὲν βρέχει, ἀλλ' ἡ ὀμίχλη εἶνε τοσοῦτον ὑγρὰ, ὥστε διαβρέχει τὰ ἐνδύματα. Ἐν τῷ ναῷ ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία τελεῖται ἐν σπουδῇ. Καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἡ πορεία ἐπὶ τοῦ λασιώδους λιθοστρώτου.

Τὸ νεκροταφεῖον κεῖται πολὺ μακρὰν, ἐκτός τῆς πόλεως. Διέρχονται διὰ διόδων τινῶν, κάμπτουσιν ὁδὸν τινα καὶ τέλος ἀφικνοῦνται. Τὸ νεκροταφεῖον εἶνε εὐρύς περίβολος, γήπεδον, περικεκλεισμένον διὰ λευκῶν τοίχων. Φύεται χόρτος, τὸ χῶμα ὑπογύεται πολλαχῶ, ἐν ᾧ ἐν τῷ βᾶθει φαίνεται δένδροστοιχία ἀπεψιλωμένων δένδρων, ὧν αἱ κλάδοι διαγράφονται μέλανες.

Βραδέως ἡ νεκρικὴ πομπὴ προχωρεῖ ἐν τῷ χθαμαλῷ χῶματι. Ἐώρα βρέχει καὶ ὑπὸ τὸν ὄμβρον αὐτὸν ἀνάγκη ν' ἀναμείνωσι γέροντά τινα ἱερέα, ἀποφασίσαντα νὰ ἐξέλθῃ τοῦ μικροῦ του παρεκκλησίου. Τὸ νεκροταφεῖον εἶνε πλήρες σταυρῶν ἀνάποδογυρισθέντων ὑπὸ τοῦ ἀνέμου,

στεφάνων σαπέντων ὑπὸ τῆς βροχῆς, πεδίον ἀθλιότητος καὶ πένθους, ἡρημωμένον, λεηλατημένον, κατὰφορτον ἐκ τοῦ σωροῦ τῶν πτωμάτων, ἅτινα συνεπισωρεύουσιν ἐν αὐτῷ ἡ πείνα καὶ τὸ ψῆχος.

Τετέλεσται. Τὸ χῶμα κυλιέται ἐπὶ τοῦ φερέτρον. Ὁ Κωστάκης εἶνε εἰς τὸ βάθος τοῦ μικροῦ του λάκκου, καὶ αἱ γονεῖς του ἀπέρχονται. Ἐπειδὴ ἔξω ἐξακολουθεῖ ἡ βροχὴ, ὁ Κλαδιάς, ἔχων εἰστέ τρεῖς δραχμὰς ἐκ τῶν δέκα τῆς Ἐταιρίας τῆς Ἀγαθοεργίας, προσκαλεῖ τοὺς εταίρους καὶ τὰς γειτόνισσας νὰ πάρουν καὶ τι, εἰς οἰνοπωλείον τι. Κἀθόνται περὶ τραπέζαν τινα, πίνουσι δύο λίτρας, τρώγουσι καὶ ὀλίγον τυρίον. Οἱ εταῖροι προσφέρουσι καὶ αὐτοὶ δύο λίτρας. Ὅταν δὲ ἡ παρὰ ἐπιστρέφει εἰς Παρισίους αὐτ' ἐνθυμαῖται καὶ τὸν Κωστάκηνην.

[Émile Zola].

A. Π. Κ.

ΓΑΤΟΣ ΤΥΦΛΟΣ

Ἐν τινι ἐπιστημονικῇ ἐφημερίδι τῆς Ἀμερικῆς ὁ κ. Hovey ἐκτίθησι περιεργότατος παρατηρήσεις περὶ τινος γάτου τυφλωθέντος κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμούς. Τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς συμφορᾶς τὸ ταλαίπωρον ζῶον ἐφαίνετο κατεχόμενον ὑπὸ βαθυτάτης θλίψεως· προσέκρουεν εἰς τὰ ἐπιπλα, κατέπιπτε καταβαίνον τὴν κλίμακα καὶ πολλαχῶς ἐβάσανιζετο. Ἐν τούτοις μετ' οὐ πολὺ ὁ κ. Hovey παρετήρησε τὸν γάτον ἀναλαμβάνοντα τὸ θάρος του καὶ προσπαθοῦντα διὰ διαφόρων μέσων νὰ ἀναπληρῶσθαι τὴν ἀπολεσθεῖσαν αἰσθησιν. Ἐν πρώτοις μετέβαλεν ἐντελῶς τὸν τρόπον τοῦ καταβαίνειν τὴν κλίμακα· ἀντὶ νὰ προχωρῇ εἰς τὸ μέσον αὐτῆς ἐλάμβανε τὸ πλάγιον, μέχρις οὗ ἠσθάνετο τὸν μύστακα αὐτοῦ θίγοντα τὸ κιχλίδωμα· τότε δὲ κατήρχετο μετὰ τάχους προσέγων νὰ στρέφῃ εἰς πᾶσαν καμπὴν τῆς κλίμακος. Κατέγινεν ἐπιμελῶς εἰς τὸ νὰ ἐννοήσῃ τὴν θέσιν τῶν θυρῶν καὶ τῶν διαφόρων ἐπιπέλων, κατάρθρωσε δὲ τοῦτο τόσον καλῶς, ὥστε μετ' ὀλίγον χρόνον ὁ κ. Hovey ἐνόμισεν ὅτι ὁ γάτος ἀνέκτησε τὴν ὄρασιν καὶ ὑπέβαλεν αὐτόν εἰς πειράματα, ἵνα βεβαιωθῇ ὅτι τὸ ζῶον ἐκείνο, ὅπερ περιεφέρετο τόσον ἀπροσκόπτως, ἦτο πάντοτε τυφλὸν κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμούς.

Πρὸς τοὺς ἄλλους ὁ κ. Hovey ἀναφέρει καὶ ἀξιωματικὸν παραδειγμα τῆς διαγνωστικῆς δυνάμεως τοῦ τυφλοῦ τούτου γάτου. Ἡμέραν τινὰ ἀπήγαγεν αὐτὸν μακρὰν τῆς οἰκίας βαδίσειν διὰ πολλῶν ἐλιγμῶν, καὶ τὸν κατέλειπεν εἰς ἐαυτόν. Μετὰ τινα ὀρηνητικὰ νιαουρίσματα, τὸ ζῶον ἐφάνη λαμβάνον μίαν ἀπόφαιν καὶ διευθύνθη κατ' εὐθείαν εἰς τὴν οἰκίαν. Τοῦτο εἶνε

περιεργότατον, διότι ούτε να εἶδη ἤτο δυνατόν τὴν ὁδὸν καὶ ὁ τυφλός, οὔτε ὑπὸ τῆς ὁσφρήσεως να ὀδηγηθῆ, διότι καὶ τὴν αἰσθησιν ταύτην ἔχει ὄλωσ ἀδύνατον, καὶ ἡ εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανοδός του ἐγένετο δι' ἄλλης ὁδοῦ ἐκείνης, δι' ἧς ἀπήχθη μακρὰν. Προσθετέον δὲ ὅτι καὶ τὸ ἔδαφος ἐκαλύπτετο ὑπὸ χιόνος. Κ.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Ἄπ' τὸ παράθυρο ἔτα βιάη μακρὰ
Ὁ κάμπος ξεχωρίζει,
Καὶ φαίνεται ἡ ἀποκρηά
Μέσα ἔς τὸ δρόμ' ὄλη βοή ποῦ τριγυρίζει
Εἶν' ὁ καιρὸς ὅπου τρελλὴ γιορτάς ἡ χώρα,
Καὶ σείεται ἡ μυγαλιὰ μετ' ἄλλη ἀνοσφύρα.

Φτωγὸς ὁ κάμπος μας, μὰ ὄχι καὶ γυμνός,
Ἄφου εἶν' ἀσπροντυμένος
Μοιάζει μετ' ἄλλο κάμπος
Κι' ἀπ' τὴν ἀρρώστειαν κάταστρος εἶν' ὁ καιρὸς
Στὸ δρόμο ἀμαξίαι, μεθόσι, προσωπίδες,
Καὶ βίχνει ὁ οὐρανὸς βροχῆς βανίδες.

Τὶ τάχα νύκται, θλιβερῆ, φιλὴ βροχῆ,
Ποῦ ἀργὰ κι' ἀγάλλ' ἡ γῆ
Μὰς ἔρχεται τὴν ἐποχὴ
Ποῦ τὰ νοφλάτικα ἡ μυγαλιὰ ἔχει βάλει;
Ἡ φύσις κλαίει τὴ χειμωνικὴ ποῦ τὴν παγώνει,
Ἡ κλαίει ἀπὸ χαρῆς τὸ Μάρτι ποῦ σιμώνει;

Ἐκεῖνο τὸ παράθυρο ἔμπροσθ' κρατεῖ
Ἡ μάνα τὸ παιδί της,
Πότε του δείχνει τὴ γιορτῆ,
Πότε τὴν ἐφοχὴ μετ' ἡ λευκὴ στολὴ της.
Ἄποκρηάς χαρὰ φωτίζει τ' ἀγγελοῦδι,
Κι' ἡ μάνα εἶν' ἐμορφη, σὰ μυγαλιὰς λουλοῦδι.

Ἦρχνει τὰ μάτια της καὶ βλέπει τὰ βουνὰ
Μ' ὀλόγιον φουστάνι,
Καὶ μετ' ὁ νοῦ της ἀρχινᾷ
Καὶ χίλους μύρους στοχασμοὺς ἄβηλα κάνει,
Λιγὰκι θλιβεροὺς σὰ νύφη τοῦ Φλεβάρη,
Μὰ πάντα καθαροὺς, σὺν τοῦ χιονοῦ τῆ χάρι.

Γιατ' εἶνε μάνα μετ' ἄλλο καὶ μετ' καρδίᾳ,
Καὶ εἶνε ἡ ζωὴ της.
Λουλοῦδι μετ' ἄλλο εὐωδία
Ποῦ τῆς σκορπᾷ ὁ Θεός, ὁ κόσμος, τὸ παιδί της.
Τῆς ἐθουμῆς ἡ χειμωνικὴ κι' ἡ ἀγριάδα
Ὅτι κοντεύει τοῦ Μαρτίου νύφ' ἡ λιανάδα.

Καὶ νοιώθει σὺν γλοκειᾷ μαρτιλίτικῃ αὐγῇ
Ἐτὰ βῆθη τῆς ψυχῆς της,
Κι' ἀκολουθεῖ ἡ συλλογῆ:
— Παρόμοια κι' ὁ δυστυχὴς ὅπου ἡ πίστις
Καὶ τ' οὐρανὸς ἡ ἱλαρὴ φωλιάζει τὴν καρδιά του,
Νοιώθει μετ' ὄναμι γλοκειᾷ ἔς τὴ συμφορὰ του.

Ἐνῶ μὰς δέρνουνε τοῦ κόσμου τὰ δεινὰ,
Βάλσαμο ἡ πίστις γύνει
Κι' ἐνῶ εἶνε χιόνι ἔς τὰ βουνὰ,
Γιὰ ἰδέε ἡ μυγαλιὰ τὴν κάμπος πῶς τὸν νεώνει!
Μ' ἀπ' τὸ παιδί μου μακρὰ πέρασι καὶ κόνας,
Καὶ τὸ Θεὸ ἡ χαρὰ να τοῦ θυμίζῃ μόνη.

Σὲ τέτοιους στοχασμοὺς ὁ νοῦς της καταναῖ,
Καὶ ἄλλα συλλογιέται.
Μὰ τὸ παιδί της κοντὴ
Στὴν τρελλὰ τῆς ἀπόκρηας βουλιέται.
Ξεχνᾷ τὰ τόσα του παιγνίδια, καὶ τὸ κρόδο,
Κι' ἔχει παράπονο, καὶ πόθους χίλους δύο.

Μέσ' τὴν καρδιὰ του, ἀγάπαις του χροσῆς,
Συριάζονται ὠραίαι
Καὶ πλουμισμέναις φορεσῆς
Καὶ μάσκαις καὶ σπαθίαις καὶ περικεφαλαίαις.
Κυρίαὶ τὸ νυκτοῦν, ταῖς βίχνει ζαχαράτα,
Κανειὶ τὴν ἐμορφη δὲν ἔχει μ α σ κ α ρ ἄ τ α . . .

Ἄκόμα ἔς τὸ παράθυρο ἔμπροσθ' κρατεῖ
Ἡ μάνα τὸ παιδί της.
Ξεχνᾷ ἔκεῖνο ἔς τὴ γιορτῆ,
Κι' αὐτὴ ἔς τὴν ἐφοχὴ μετ' ἡ λευκὴ στολὴ της.
Ἄποκρηάς χαρὰ φωτίζει τ' ἀγγελοῦδι,
Κι' ἡ μάνα εἶν' ἐμορφη σὰ μυγαλιὰς λουλοῦδι.

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Ἄν βαστάξῃ αὐτὸς ὁ καιρὸς, ὅα χάσωμε
ὄλα μας τὰ ζῆ, ἔλαγε προχθὲς πρὸς τινὰ χωρικὸν ὁ μεγαλοκτηματίας Δ*.

— Ὁ Θεὸς να φυλάξῃ μόνονα τὴν ἀφεντεία
σας, ἀπήντησεν ὁ χωρικός.

* *

Τμηματάρχης πρὸς ὑπάλληλον.— Διατί ἔρχεται τόσῳ ἀργά;

— Μὲ συγχωρεῖτε. Ἡμῖν χθὲς εἰς τὸν χορὸν τῆς κυρίας Ρ . . . Παρακοιμήθηκα.

— Προφασεῖς! . . . μήπως δὲν ὄα κοιμηθῆς καὶ ἐδῶ;

* *

Ἀνακριτής.— Δὲν γνωρίζεις λοιπὸν τὸ ὄρολόγι τοῦτο, τὸ ὅποσον εὐρέθη μέσα ἔς τὸ καλάθι σου;

Κατηγορούμενος.— Ὅχι.

Ἀνακρ.— Βάλτε τον πάλι ἔς τὴ φυλακὴ ὡς ποῦ να τὸ ὁμολογήσῃ.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας.

Ἀνακρ.— Λοιπὸν; Ἰνωρίζεις τώρα τὸ ὄρολόγι αὐτό;

Κατηγ.— Μάλιστα.

Ἀνακρ.— Νὰ, ἔτσι σὲ θέλω βρᾶ ἄνθρωπε! Τέλος πάντων ἡ φυλακὴ σ' ἐσωφρόνισε. Καὶ πῶς τὸ γνωρίζεις;

Κατηγ.— Μαῦ τὸ δειξάτε, κύριε ἀνακριτά, πρὸ τριῶν ἡμερῶν. Εἶνε τὸ ἴδιο.

ΛΑΗΘΕΙΑΙ

Ἐν τινι αὐτοῦ βιβλίῳ ὁ περίφημος περιπατητικὸς Δικασάρχης ἀπαριθμεῖ ὄλα τὰ αἰτία

τὰ ἐπιφέροντα τὰς ἐν τῷ κόσμῳ καταστροφάς: πλημύρας, ἐπιδημίας, πυρκαϊὰς, ἀγρονίας, εἰσβολὰς ἀγρίων θηρίων εἰς καταφυγμένους τόπους κτλ. Ἐπειτα συγκρίνει καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ἐξ ὄλων τῶν αἰτίων τὸ καταστρεπτικώτερον διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶνε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος.

Ὅταν ἡ τύχη μὰς θωπεύῃ σημεῖον ὅτι θέλει να μὰς ἀπατήσῃ.

Ἡ δόξα συνοδεύει τὴν ἀρετὴν ὡς ἡ σκιὰ τὸ σῶμα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ Στάνλεϋ καὶ ἡ εἰς Κόγγον ἀποστολή.— Τὰ λεγόμενα ἐν ταῖς ἐφημερίαις περὶ διοργανώσεως στρατιωτικῆς εἰς Κόγγον ἀποστολῆς ὑπὸ τοῦ Στάνλεϋ εἰσιν ἀνακριβῆ. Ὁ Στάνλεϋ ἀπῆλθεν εἰς Κόγγον πολλῶ τάχιον παρ' ὅσον προσεδόξατο, καὶ τάχιον παρ' ὅσον αὐτὸς οὗτος προὔτιθετο.

Ἐσκόπει να διέλθῃ τὸ μέγιστον μέρος τοῦ χειμῶνος ἐν Ἰσπανίᾳ, ὅπως ἀναρρώσῃ, ἀλλὰ προσεβλήθη ὑπὸ σοβαρῆς νόσου ἐν Μαρτίῳ καὶ ὁ ἰατρός ἀπέπεσεν ἐπὶ στιγμῇ πᾶσαν περὶ διασώσεως αὐτοῦ ἐλπίδα.

Ἐν τούτοις ἐπέζησε, καὶ κατὰ τὴν ἀνάρρωσιν του ἀνέγνω ἐν ταῖς ἐφημερίαις ὅτι οἱ ἰθαγενεῖς, μετ' ὧν εἶχε συναφῆς φιλικὰς σχέσεις, ἤρξαντο, κατὰ τὴν ἀπουσίαν του, παρέχοντες σημεῖα δυσαρρεσκείας.

Ἡ εἰδησις αὐτὴ ἐλύπησεν αὐτὸν σφόδρα, καίπερ δὲ μὴ ἀναρρώσας τέλειον ἀπέφασκε να ἀπέλθῃ ἀμέσως εἰς Κόγγον, χωρὶς οὐδενὶ να γνωρίσῃ τὴν αἰφνιδίαν αὐτοῦ ἀπόφασιν.

Ὁ ἰατρός Πεγνες-Λόσχε, ὁ ἀναλαβὼν κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Στάνλεϋ τὴν διοίκησιν τῆς εἰς Κόγγον βελγικῆς ἀποστολῆς, ἐπανήλθε πρότινος εἰς Εὐρώπην, βέβαιος ὅτι ἡ ἀποστολὴ οὐδαμῶς κινδυνεύει. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐπυροβολήθη εἰς τὸν βραχίονα ἐν τούτοις δὲν ἐτραυματίσθη, ὡς δυσχυρίσθησαν, ἐν ἐπιθέσει τῶν ἰθαγενῶν κατὰ τοῦ Στάνλεϋ-Πούλ: ἀλλ' ἐνῶ μετέβαινε ἐκ Μαγιάκας εἰς τὸν τελευταῖον ταῦτον σταθμὸν, στίφος ἰθαγενῶν, κεκρυμμένων ἐν δάσει τινὶ, ἐπυροβόλησε κατὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς ἀποστολῆς, ἐνῶ διήρχοντο αὐτό.

Εἰς κατανάλωσιν τοῦ καπνοῦ ἐν Γαλλίᾳ ἐδαπανήθη κατὰ τὸ 1882 ἡ μυθώδης ποσότης τῶν 363 ἑκατομμυρίων καὶ ἡμισσοῦ φράγκων. Ἴδου δὲ κατὰ εἶδη τοῦ καπνοῦ πῶς ἐδαπανήθη ἡ ποσότης αὕτη.

Διὰ σιγάρα τῆς Ἀβάνης 2,500,000 φρ. διὰ σιγάρα κατασκευασθέντα ἐν Γαλλίᾳ 58,000,000 φρ. διὰ σιγαρέτα κατασκευασθέντα ἐν Γαλλίᾳ 16,000,000 φρ. διὰ ταμπάκον 68,000,000 φρ. διὰ καπνὸν πρὸς κάπνισμα 160,000,000 φρ. διὰ καπνὸν πρὸς μάσσησιν 9,000,000 φρ.

Ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ὀλικὸν εἴθροισμα 313,500,000 φράγκων.

Ἄς προσθέσωμεν, ὅπως συμπληρώσωμεν τὸ ἀνωτέρω ὀλικὸν εἴθροισμα, 50,000,000 φρ. διὰ καπνὸν τῆς κατωτέρας ἀξίας. Ὁ καπνὸς δ' οὗτος δίδεται εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ πωλεῖται κατὰ τὰς μεθορίας ζῶνας εἰς μετρωτάτας τιμὰς πρὸς ἀποθάρρυνσιν τῆς λαθρεμπορίας.

Ὁ πληθυσμὸς τῶν Παρισίων αὐξάνει σπουδαίως κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ αἰῶνος ἀπετελεῖτο ἐν 546,856 κατοίκων τῷ 1882 ἠριθμοὶ 2,250,000 καὶ ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν οἰκιῶν πρῶδουσεν ἀναλόγως, ὡς ἦν ἐπόμενον.

Τῷ 1830 ἐν Παρισίοις ὑπῆρχον 20,584 οἰκίαι, ὧν ἡ ἀξία ἐν συνόλῳ 1,505,688,500 φρ. τῷ 1846 ἐγένοντο 29,960, ἔχουσαι ὀλικὴν ἀξίαν 3,250,650,000 φρ.

Τῷ δὲ 1881 αἱ οἰκίαι ἀνήλθον εἰς 77,014, ἀντιπροσωπεύουσαι ἐνιαύσιον ἐνοίκιον 598,930 651 φρ.

Ἡ μετανάστευσις τῶν Γερμανῶν. Εἰς τὴν Γερμανικὴν βουλήν μεγάλην ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν ἐπίσημὸς τις ἔκθεσις περὶ τῆς μεταναστεύσεως τῶν Γερμανῶν, ἐξ ἧς ἐρανίζόμεθα τοὺς ἐπομένους ἀριθμοὺς:

Ἀπὸ τοῦ 1869 μέχρι τοῦ 1872 καὶ τούτου συμπεριλαμβανομένου ἡ μετανάστευσις ἠύξησεν ἀμεταπτῶτως τούναντιον ἀπὸ τοῦ 1873 ἄχρι τοῦ 1877 ἡλαττώθη κανονικῶς.

Ἀπὸ τοῦ 1878 ἄχρι τοῦ 1881 περιλαμβανομένου ἠρέξατο πάλιν κανονικῶς αὐξάνουσα. Τούναντιον τῷ 1882 οἱ μεταναστεύσαντες Γερμανοὶ ἦσαν 168,454 ἐνῶ κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶχεν ἀνέλθει εἰς 184,369. Ἐπειδὴ αἱ προηγούμεναι δεκαετεῖς περίοδοι δεκνύουσιν ὁμοίαν διαδοχὴν αὐξήσεως καὶ ἐλαττώσεως τῶν μεταναστῶν, δυνάμεθα να υποθέσωμεν ὅτι τῷ 1881 ἀρικομένης τῆς αὐξήσεως εἰς τὸ ὕψιστον αὐτῆς σημεῖον, κατὰ τὰ ἐπίμμενα ἔτη θέλει ἐλαττωθῆ κατὰ πολὺ ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστευόντων.

Ὁ Ζωολογικὸς κήπος τοῦ Λονδίνου ἀπέπεσε τὴν ἱπποπόταμον αὐτοῦ, Ἀδέλλαν καλουμένην, προσενεχθεῖσαν αὐτῷ τῷ 1853 ὑπὸ τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου. Τὸ πελώριον τοῦτο

παχύδερμον, τὸ ἔχον βάρος 2,000 χιλιόγραμμα σκεδὸν καὶ μῆκος 4 μέτρων συνελήφθη εἰς τοὺς ὕδασι τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς. Ἡ Ἀδέλα, καί- τοι ἀνήκουσα εἰς τὴν φυλὴν τῶν ἀγρίων τετρα- πόδων, ἐφάνη ἡρεμὸς πάντοτε καὶ πρᾶξι ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Ταμέσεως.

Τῷ 1877 εἶχεν ἀπολέσει τὸν σύντροφον αὐτῆς Ὀβάις, μετενεχθέντα ἐπίσης ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Νείλου διαρρομένων χωρῶν, καὶ ἀποβιώ- σαντα μετὰ εἰκοσαετῆ διαμονὴν ἐν τῷ Ζωολογικῷ κήπῳ τοῦ Λονδίνου. Φαίνεται ὅτι τὸ τριακοστὸν ἔτος εἶνα τὸ ἀνώτατον ὄριον τῆς ἡλικίας τοῦ ἱπποπόταμου· διότι ἂν κρίνῃ τις ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν ὀδόντων καὶ τῶν ὀ- στῶν αὐτῶν εἰκάζει ὅτι οἱ δύο ἱπποπόταμοι τοῦ Ζωολογικοῦ κήπου τοῦ Λονδίνου δὲν θὰ ἔξω ἐν ταῖς ἐρήμοις τῆς Ἀφρικῆς τοσαῦτα ἔτη ὅσα ἐν τῷ Ζωολογικῷ κήπῳ, ἐνθα ἐτύγ- χανον πλείστων περιποιήσεων.

Ὁ λοχαγὸς Σάου, διοικητὴς τοῦ σώματος τῶν πυροσβεστῶν τοῦ Λονδίνου, ἐδημοσίευσεν ἄρτι τὴν γενικὴν αὐτοῦ ἐκθεσιν περὶ τῶν πυρ- καϊῶν τοῦ 1882 ἐν Λονδίῳ. Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀποσπῶμεν τοὺς ἐξῆς ἀριθμούς :

Κατὰ τὸ ἔτος 1882 ἐγένοντο ἐν Λονδίῳ 1, 926 πυρκαϊαί, ἐξ ὧν 164 σπουδαῖαι, καὶ 4, 237 ἀναφλέξεις καπνοδοχῶν.

Δυστυχήματα ἀνθρώπων συνέβησαν ἐν 34 πυρκαϊαῖς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥττον σοβαρῶς τραυματισθέντων ἀνέρχεται εἰς 296 (ὧν 121 πυροσβέσται), οἱ δ' ἐκ τῶν τραυ- μάτων αὐτῶν ἀποβιώσαντες εἰσι 39 (ὧν 3 πυ- ροσβέσται).

Ἡ ποσότης τοῦ πρὸς κατάσβεσιν τοῦ πυρὸς καταναλωθέντος ὕδατος ἀνέρχεται εἰς 16,865, 479 γαλλόνια.

Ἐσχάτως ἀπεσφραγίσθησαν ἐν Λονδίῳ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τέσσαρες διαθήκαι ἀνδρῶν, διαπρεφέντων ἑκάστου ἐν τῷ εἶδει του. Παρα- βαλλόμενοι πρὸς ἀλλήλους αἱ τέσσαρες τελευ- τатаὶ θελήσεις παρέχουσι διδάγμα οὐχὶ ἀνά- ξιον λόγου. Ὁ Σὴρ Ρίπλεϋ, ἔχων ἄλλοτε ἐν Βραδφόρδ ἐργοστάσιον ἐριούχων κατέλιπε 300, 000 λιρῶν· ὁ περὶ τὰ τεσσαράκοντα μυριστο- ρήματα φιλοπονήσας Τρόλλοπ 25,000· ὁ εὐ- φνέστατος ἀλλὰ καὶ ἰδιότροπος ποιητὴς, καλ- λιτέχνης Ροσέτης 3,000· ὁ φιλανθρωπώτατος κληρικὸς Κωῶξ 1,700. Ὁ μῦθος δηλοῖ, ὅτι τὰ ἐνδύειν τοὺς ἀνθρώπους εἶνε δεκάκις ἐπι- κερδέστερον ἢ τὸ διασκεδάζειν αὐτούς· ἢ δὲ ἐπιμέλεια τῆς διανοητικῆς μορφώσεως καὶ τῆς διορθώσεως τῶν ψυχῶν ἀρκεῖται εἰς ἐν τοῖς 100 καὶ δὴ καὶ 1/2 τοῖς 100.

Ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τὴν θέσιν Ἰσαοῦς-μο- ναστήρι (μονὴ τῶν Βλατέων), εὐρέθη ὑπὸ γυ- ναικὸς ἀργυροῦν κύπελλον τῆς χριστιανικῆς μὲν ἐποχῆς, ἀλλὰ πολύτιμον ὑπὸ ἱστορικὴν ἔ- ποψιν. Ἴδου δὲ τί ἀναγινώσκωμεν περὶ τῆς ἱ- στορίας αὐτοῦ ἐν τῷ Φάραφ τῆς Μακεδονίας.

«Ὅτε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εὐρίσκειτο ἐπὶ τοῦ τιμίου σταυροῦ, αἰτήσας ὕδωρ ἔλαβεν ὄξος ἐπὶ κυπέλλου κομισθὲν κολοκυθίνου. Τὸ κύπελλον δ' ἐκεῖνο ἔκτοτε μεταφερθὲν εἰς Βυζάντιον ἐ- φυλάττετο ὡς πολύτιμος θησαυρὸς. Κατὰ δὲ τὸν Θ' αἰῶνα διηρόθη εἰς τρία τεμάχια τὸ κύ- πελλον, ἐτέθη δὲ ἕκαστον τεμάχιον αὐτοῦ ὡς βᾶσις ἑτέρου ἀργυροῦ κυπέλλου, ἐφ' οὗ ἐχαρά- χθη ἡ τοῦ ἁγιασμοῦ εὐχὴ ἔχουσα κεφαλίδα σταυρῶν. Ἐκτοτε τὰ τρία ταῦτα ἀργυρᾶ κύ- πελλα, δι' ὧν ἐτελεῖτο ὁ ἁγιασμὸς καὶ ἐφυ- λάσσετο τὸ ἱερὸν ἁγίασμα διὰ τοὺς ἀσθενεῖς, ἐθεωροῦντο ὡς κτήμα τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Βλα- τέων (Ἰσαοῦς - μοναστήρι). Πρὸ 25 δὲ ἐτῶν περίπου τὸ ἐν τῶν κυπέλλων τούτων ἐζητήθη παρὰ τῆς αὐτοκρατείας τῆς Ρωσίας καὶ ἐ- στάλη ὡς δῶρον· τὸ δεῦτερον ἀπωλέσθη καὶ τὸ τρίτον ὑφίσταται εἰσέτι ἐν τῇ Μονῇ. Ἐκ τῶν τριῶν δὲ κυπέλλων, τὸ ἀπολεσθὲν, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ περιγράφαντος αὐτό, εἶνε τὸ εὐρεθὲν ὑπὸ γυναικὸς ἀκριβῶς κατὰ τὴν θέσιν ἐκείνην, πολύτιμον κειμήλιον διὰ τὸν χριστια- νικὸν κόσμον».

Περὶ ἡγῆσις δὲ ἀεροστάτου. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν τελευταίων εἰς τὸν πόλον ἀποστολῶν καταδεί- χθη ὅτι ἀνέφικτος εἶνε ἢ διὰ πλοίων πρελά- σις μέχρι τοῦ βορείου πόλου, ὁ Ἀγγλος πλοῖ- ἀρχος Cheyne προτίθεται νὰ μεταβῇ εἰς αὐ- τὸν ἢ τοῦλάχιστον νὰ προσεγγίσῃ ὡς οἷόν τε πλειότερον δι' ἀεροστάτου. Πρὸς τοῦτο κατα- σκευάζει νῦν τρία ἀεροστάτα, ἅτινα δὲν θὰ στοι- χίσωσιν ἥττον τῶν εἰκοσιτριῶν χιλιάδων δολ- λαρίων.

Ὁ Cheyne προτίθεται νὰ προχωρήσῃ διὰ θα- λάσσης ὅσον τὸ δυνατόν προσωτέρω ἐπὶ πλοίου ἐκπλεούσαντος ἐκ Νέκς Ὑόρκης καὶ ν' ἀποβῇ εἰς τὴν ἐγγυτέραν τῷ πόλῳ γῆν. Τότε δὲ θ' ἀπο- βιβάζῃ μετὰ τῶν ἐταίρων του τὰς ἀναγκαίας πρὸς πλήρωσιν τοῦ ἀεροστάτου δι' ὑδρογόνου συσκευᾶς, καὶ ἐφωδιασμένος διὰ ζωοτροφῶν πεντήκοντα ἡμερῶν, θ' ἀποπειραθῇ τὴν τολμη- ρὰν ἀποστολὴν. Σήμερον τοιαύτης ὑπαρχούσης ἀγνοίας ὡς πρὸς τοὺς νόμους τῆς διευθύνσεως τῶν ἀεροστάτων, καὶ ἀνεπαρκῶν ὄντων τῶν μέσων ἕτινα διαθέτει ἢ ἐπιστήμη, παράτολμος λίαν κρίνεται ἢ βίφακινδύνευσις ὑπὸ τοιούτους ὄρους ἐν χώρᾳ, ἧς ἡ ἀτυχεύουσα ταρᾶσεται ἀκατα- πύστως ὑπὸ τῶν μαγνητικῶν φαινομένων.